

คู่มือ

วินัยและการรักษาวินัย
ของพนักงานส่วนท้องถิ่น

จัดทำโดย

งานนิติการ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโตะหมิง
อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

คำนำ

คู่มือวินัยและการรักษาวินัยของพนักงานส่วนท้องถิ่น ตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดตรัง พ.ศ. ๒๕๕๘ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๓ เล่มนี้ มีสาระสำคัญ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย การกระทำความผิดวินัยเป็นข้อปฏิบัติ การไม่กระทำความผิดเป็นข้อห้ามปฏิบัติ การกระทำที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และข้อควรรู้เกี่ยวกับวินัยข้าราชการ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ โดยได้จัดทำขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างและพัฒนาข้าราชการให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตาม ได้อย่างมีวินัย โดยกระทำความผิดเป็นข้อปฏิบัติและไม่กระทำความผิดเป็นข้อห้ามปฏิบัติ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
นิยามศัพท์	๑
ฐานที่ ๑ ต้องสนับสนุนประชาธิปไตย	๒
ฐานที่ ๒ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	๓
ฐานที่ ๓ ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี	๗
ฐานที่ ๔ ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่	๘
ฐานที่ ๕ ต้องปฏิบัติราชการตามระเบียบกฎหมาย	๑๒
ฐานที่ ๖ ต้องใส่ใจทราบเหตุเคลื่อนไหวอันตราย	๑๖
ฐานที่ ๗ ต้องรักษาความลับราชการ	๑๖
ฐานที่ ๘ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา	๑๗
ฐานที่ ๙ ต้องไม่กระทำการข่มผู้บังคับบัญชาเหนือตน	๒๐
ฐานที่ ๑๐ ต้องไม่รายงานเท็จ	๒๒
ฐานที่ ๑๑ ต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียม	๒๔
ฐานที่ ๑๒ ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ	๒๕
ฐานที่ ๑๓ ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี	๒๘
ฐานที่ ๑๔ ต้องไม่ดูหมิ่นประชาชนผู้ติดต่อราชการ	๓๑
ฐานที่ ๑๕ ต้องไม่กระทำการให้เสื่อมเกียรติ	๓๓
ฐานที่ ๑๖ ต้องไม่เป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท	๓๕
ฐานที่ ๑๗ ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง	๓๖
ฐานที่ ๑๘ ต้องไม่ประพฤติชั่ว	๓๘
ฐานที่ ๑๙ ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ	๔๒
ระดับโทษ	๔๔
การลงโทษ	๔๕

นิยามคำศัพท์

“พนักงานส่วนตำบล” ให้ความหมายรวมถึง พนักงานครุองค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากรทางการศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นด้วย

“คู่กรณี” หมายความว่า บุคคลผู้มีเหตุทะเลาะวิวาท ร้องเรียน ฟ้องร้องซึ่งกันและกัน หรือเป็นคู่หมั้น หรือคู่สมรส เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ เป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้นเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ เป็นนายจ้าง ของคู่กรณี หรือเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาไม่เป็นธรรม

“ตัวการสำคัญ” หมายความว่า พนักงานส่วนตำบลผู้ซึ่งชักชวน โน้มน้าว ล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญาหรือกระทำการใด ๆ อันทำให้พนักงานส่วนตำบลผู้อื่นจำต้องปฏิบัติตามโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้

“ลดขั้นเงินเดือน” หมายความว่า การลดขั้นเงินเดือนสำหรับพนักงานส่วนตำบล และการลดเงินเดือนสำหรับพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

“วินัย” มี ๒ ความหมาย คือ

๑. หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนความประพฤติที่กำหนดให้ข้าราชการต้องยึดถือปฏิบัติ
๒. หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกมาว่าสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบของวินัยได้

วินัยและการรักษาวินัย

ตัวบท

ข้อ ๕ พนักงานส่วนตำบลต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้ โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

การเป็นข้าราชการต้องปฏิบัติตนตามกฎกติกาของทางราชการทุกประการอย่างเคร่งครัดตลอดเวลา เพราะงานราชการมีชิ้นงานเอกชน ย่อมมีกฎระเบียบให้ถือเสมอเหมือนกัน ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการจนกว่าจะพ้นจากราชการไป บางข้อใช้กำกับในขณะปฏิบัติหน้าที่ บางข้อใช้ในเวลาราชการ แต่บางข้อใช้สม่ำเสมอทุกช่วงของชีวิตราชการจะทำราชการตามอำเภอใจหาได้ไม่ ดังนั้นเมื่อตัดสินใจเข้ารับราชการแล้วจึงจำต้องรักษาและปฏิบัติตามกฎกติกาเหล่านั้นให้จงดี เพื่อความก้าวหน้าในราชการเพื่อความผาสุกของประชาชนและเพื่อความพัฒนาถาวรของประเทศชาติเป็นลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ฐานที่ ๑ ต้องสนับสนุนประชาธิปไตย

ตัวบท

ข้อ ๖ พนักงานส่วนตำบลต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ
องค์ประกอบ

- ๑.เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ๒.มีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุข
- ๓.ต้องสนับสนุนการปกครองระบอบนี้ ด้วยใจอันบริสุทธิ์

ข้าราชการทุกคนต้องสนับสนุนการปกครองนี้ด้วยใจบริสุทธิ์ กล่าวคือมีความจริงใจ มีใจใสสะอาด หรือไม่มีเจตนาอื่นเคลือบแฝง โดยจะสนับสนุนระบอบการปกครองอื่น เช่น ระบอบคอมมิวนิสต์ หรือระบอบสังคมนิยมมิได้ เป็นต้น สังเกตได้ว่ากรณีดังกล่าวยังจัดเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นในการเข้ารับราชการด้วย

การสนับสนุน ได้แก่ การส่งเสริม เสริมสร้าง หรือไม่คัดค้าน การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานนี้ คือ การกระทำในทางคัดค้าน ต่อต้าน หรือเป็นปรปักษ์

“การสนับสนุน” แสดงออกมาได้ทั้งทางกายและทางวาจา

“ทางกาย” ได้แก่ การทำหน้าที่และการใช้สิทธิต่างๆตามรัฐธรรมนูญ

“ทางวาจา” ได้แก่ การพูดสนับสนุน ชี้แจง และโน้มน้าว

วินัยฐานนี้ แยกเป็น ๒ ช่วง คือ ก่อนและหลังรับราชการ

- ๑.ถ้าเป็นกรณีไม่สนับสนุนก่อนรับราชการ แต่ความเพ็งปรากฏ ต้องสั่งให้ออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติ
- ๒.แต่หากเป็นกรณีภายหลังรับราชการ ต้องดำเนินการทางวินัยฐานนี้ หรือจะสั่งให้ออกจากราชการเพราะไม่เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามข้อ ๖ (๔) ของมาตรฐานทั่วไป เกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือไม่ประการใด จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆไป

ฐานที่ ๒ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ตัวบท

ข้อ ๗ พนักงานส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. ปฏิบัติหน้าที่นั้นโดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม

ในวรรคหนึ่งคำว่า "หน้าที่ราชการ" หมายความว่าหน้าที่ที่เป็นราชการโดยตรงเท่านั้นหากเป็นหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่ราชการโดยตรง เช่น การปฏิบัติหน้าที่อื่นในรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การของรัฐ เป็นต้น ก็ไม่อยู่ในความหมายของคำว่า "หน้าที่ราชการ" ตามข้อนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติเพิ่มเติมว่าในกรณีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายโดยกฎหมายหรือโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยคำสั่งของผู้บังคับบัญชาให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐหรือหน่วยงานใด ว่าให้ถือเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการไว้โดยชัดแจ้ง

การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้มีหน้าที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานที่ราชการหรือนอกสถานที่ราชการก็ได้ ถ้าไม่มีกฎหมายบังคับไว้โดยเฉพาะว่าต้องปฏิบัติในสถานที่ราชการและการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติในวันและเวลาทำงานตามปกติเสมอไป อาจปฏิบัติในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาที่กำหนดให้ปฏิบัติราชการตามปกติก็ได้

การพิจารณาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้ใด มีหน้าที่ราชการ ในเรื่องใดหรือไม่ นั้น มีแนวทางพิจารณาบางประการ ดังนี้

๑. พิจารณาจากกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป หรือระเบียบ ที่กำหนดหน้าที่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

๒. พิจารณาจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ในมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งได้แสดงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งต่างๆไว้เมื่อใครดำรงตำแหน่งใดก็ย่อมมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้

๓. พิจารณาจากคำสั่ง หรือการมอบหมายของผู้บังคับบัญชา แม้จะไม่มีกฎหมายหรือมาตรฐานกำหนดตำแหน่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ไว้ แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใดทำหน้าที่ใด หรือมอบหมายหน้าที่ใดให้ผู้ใดปฏิบัติภายในขอบเขตอำนาจของผู้บังคับบัญชา ก็ย่อมเป็นหน้าที่ราชการของผู้ที่ได้รับคำสั่งหรือรับมอบหมายนั้นที่จะต้องรับผิดชอบตามนั้น การมอบหมายอาจทำเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมอบหมายด้วยวาจาหรือมอบหมายโดยพฤตินัยอย่างอื่นก็ได้เป็นหน้าที่ราชการที่ตนต้องรับผิดชอบ

๔. พิจารณาจากพฤติการณ์ โดยพิจารณาจากการที่พนักงานส่วนท้องถิ่นสมัครใจเข้าผูกพันตนเองยอมรับเป็นหน้าที่ราชการที่ตนต้องรับผิดชอบ

คำว่า "ซื่อสัตย์" หมายความว่า ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

คำว่า "สุจริต" หมายความว่า ปฏิบัติด้วยความมุ่งหมายในทางที่ดีที่ชอบตามคลองธรรม

คำว่า “เที่ยงธรรม” หมายความว่า ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง

องค์ประกอบ

วรรคสอง

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. อาศัยเองหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยหน้าที่ราชการนั้น โดยทางตรงหรือทางอ้อม

๓. หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

ในวรรคสอง การพิจารณาว่าผู้ใดกระทำความผิดวินัยตามวรรคนี้หรือไม่ จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่ หากได้ความว่าผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นจึงจะพิจารณาต่อไปว่า ผู้นั้นได้อาศัยอำนาจหน้าที่นั้นหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่นั้นหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ และการอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการนั้น ไม่จำเป็นจะต้องทำโดยตรง เพียงแต่ยอมให้ผู้อื่นทำหรือแม้แต่โดยทางอ้อมก็เข้าข่ายเป็นความผิดแล้ว

องค์ประกอบ

วรรคสาม

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่นั้นโดยมิชอบ

๓. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้

๔. มีเจตนาทุจริต (เจตนาพิเศษ)

ในวรรคสาม เป็นการกำหนดลักษณะความผิดวินัยร้ายแรงอย่างหนึ่งในฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยให้นิยามหรือความหมายของการทุจริตต่อหน้าที่ราชการไว้ด้วยว่าการกระทำอย่างใดจึงจะเข้าข่ายเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การกระทำที่จะเป็นการกระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามความในข้อ ๒ วรรคสามนี้ จะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองมาแล้ว แต่การกระทำผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นเป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง กรณีจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ต่อเมื่อเข้าเกณฑ์ตามวรรคสามนี้ด้วยและ การที่จะพิจารณาว่าการกระทำผิดวินัยเช่นใด จะเป็นกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๒ วรรคสามนี้หรือไม่ นั้น มีองค์ประกอบในการพิจารณา ๔ ประการ คือ

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

๒. ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไปโดยมิชอบ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

๓. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้

๔. โดยมีเจตนาทุจริต

ผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำครบทั้ง ๔ องค์ประกอบ จึงจะเป็นการกระทำความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการโดยอาจแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ วรรคหนึ่งข้างต้นแล้ว

๒. ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไปโดยมิชอบหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

คำว่า “ปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า ได้มีการกระทำลงไปแล้ว

คำว่า “ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ” หมายความว่า มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ แต่ผู้นั้นไม่ปฏิบัติ หรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่ การที่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่นั้นจะเป็น

ความผิดฐานทุจริตหน้าที่ราชการต่อหน้าที่ราชการก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเป็นการจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามหน้าที่โดยปราศจากอำนาจที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ปล่อยปละละเลยก็ยังไม่ถือว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่จะเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ส่วนจะเป็นความผิดฐานใด ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆไป

การที่พนักงานส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่จะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการนี้ จะต้องเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วย

คำว่า " มิชอบ " หมายความว่าไม่เป็นไปตามกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือทำนองคลองธรรมซึ่งแยกพิจารณา ดังนี้

(๑) มิชอบด้วยกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือมติคณะรัฐมนตรี

(๒) มิชอบด้วยแบบธรรมเนียมของทางราชการ

(๓) มิชอบด้วยทำนองคลองธรรม

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยถูกต้องตามกฎหมาย ตามมาตรฐานทั่วไป ตามระเบียบของทางราชการ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ตามมติคณะรัฐมนตรี ตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ และตามทำนองคลองธรรมทุกประการแล้ว ภายหลังได้รับประโยชน์ส่วนตัวเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นในลักษณะ "ของขวัญ" หรือที่เรียกกันว่า "กินตามน้ำ" ไม่เข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จึงไม่เป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามข้อ ๓ วรรคสามนี้ แต่อาจเป็นความผิดฐานอื่น เช่น ฐานประพฤดิชั่ว เป็นต้น

๓. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

การปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบที่จะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการได้นั้น ต้องเป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

คำว่า "ผู้อื่น" หมายถึง ใครก็ได้ที่จะได้รับประโยชน์จากการที่พนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้นปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

คำว่า "ประโยชน์" หมายถึง สิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้ได้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ เป็นต้น

คำว่า "มีควรได้" หมายถึง ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับประโยชน์ใดๆ ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ในกรณีที่มีกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดกำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็เป็นการมีควรได้โดยชอบธรรมหรือโดยชอบด้วยเหตุผล แต่ต้องมีใช้เรียกร้องเอาเกินกว่าที่ควรจะได้ ถ้าเป็นการเรียกร้องเอาเกินกว่าที่จะพึงได้แล้ว ก็เป็นการได้รับประโยชน์ที่มีควรได้ด้วยเช่นเดียวกัน

๔. โดยมีเจตนาทุจริต

การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาลึกลงไปถึงเจตนาของผู้กระทำนี้ด้วยว่า มีเจตนาทุจริต หรือมีเจตนาดี ซึ่งหมายถึงจิตอันชั่วร้าย คิดเป็นโจรในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมุ่งที่จะให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับผลประโยชน์ที่มีควรได้ โดยเรื่องนี้หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๑/ว ๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๒๘ แจ้งแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติว่า การพิจารณาความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการซึ่งผู้กระทำผิดจะถูกลงโทษสถานหนักถึงขั้นไล่ออกหรือปลดออก

จากราชการนั้น จะต้องมีพยานหลักฐานชัดเจนพอสมควรว่าผู้กระทำผิดมีเจตนาทุจริตต่อหน้าที่ราชการด้วย

รวมความแล้วโดยปกติพนักงานส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ไม่พึงแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ หากผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องใดโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มีควรได้ และเข้าองค์ประกอบทั้ง ๔ ประการดังกล่าวแล้ว กรณีเป็นการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ในการพิจารณาความผิดในกรณีเช่นนี้ จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบให้ได้ความหรือปรากฏหลักฐานแจ้งชัดจริงๆ เพราะความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก ซึ่งทางราชการไม่พึงประสงค์ที่จะให้บุคคลผู้ประพฤติเช่นนี้อยู่ในราชการ หากลงโทษผู้ใดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการไปแล้ว จะทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสที่จะกลับเข้ารับราชการอีก เพราะจะขอให้พิจารณายกเว้นคุณสมบัติเพื่อขอกลับเข้ารับราชการอีกไม่ได้

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม”

๑. จนท. ไปติดต่อเจ้าของร้านขายเครื่องอัดสำเนาให้ส่งช่างมาตรวจสอบเครื่องอัดสำเนา โดยแจ้งว่าให้ประเมินราคาค่าซ่อมให้สูงๆ เพื่อกรมจะได้จัดสรรงบประมาณมาซื้อเครื่องใหม่ (๗/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. พยาบาลวิชาชีพ ๕ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๘ ขณะปฏิบัติงานเป็นหัวหน้าเวรตึก ระหว่างเวลา ๒๔.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. แพทย์เวรได้เขียนใบสั่งยาและใบ ย.ส.๕ ไว้เพื่อกรอกจำนวนยา Pethidine ซึ่งเป็นยาเสพติดประเภท ๒ เพื่อฉีดให้กับผู้ป่วยตามคำสั่งของแพทย์เวร แต่เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้กรอกจำนวนยาเพิ่มเติมจากที่แพทย์สั่ง เพื่อนำไปฉีดให้กับตนเอง เพื่อบรรเทาอาการปวดประจำเดือนของตนเอง (๖/๒๕๔๑) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

๓. เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอ ได้รับคำขอเปลี่ยน น.ส. ๓ เป็น น.ส. ๓ ก. จากผู้ขอ ๖ ราย และเมื่อรับคำขอแล้วมิได้ดำเนินการใดๆ ให้แก่ผู้ขอปล่อยเวลาให้เนิ่นนานถึง ๒ ปี จนมีการร้องเรียนขึ้นจึงได้เริ่มดำเนินการให้ผู้ขอ และได้ชุดลงตักเต็มวันที่ที่มีในเอกสาร แก่ไขวันที่ที่นายอำเภอสั่งการให้มีวันที่ใกล้เคียงกับวันที่มีการร้องเรียน เพื่อให้ตนเองไม่ต้องรับผิด (๑๑/๒๕๔๑) โทษ ลดเงินเดือน ๑ ขั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น”

๑. พัฒนาการจังหวัดขอนแก่น ผบช. นำรถยนต์ของราชการไปราชการ แต่นำรถยนต์ไปก่อนวันขออนุญาต ๑ วัน เพื่อไปหาครอบครัว และเกิดอุบัติเหตุรถชนกันได้รับความเสียหาย ไม่รายงาน ผบช. ทราบตามระเบียบการใช้รถยนต์ (๒/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. ผอ.(แพทย์) ให้พนักงานขับรถยนต์ ขับรถยนต์ของทางราชการไปส่งที่บ้านพักเย็นวันศุกร์ และมารับเย็นวันอาทิตย์รวม ๓๑ เที่ยว เป็นการใช้รถยนต์ในเรื่องส่วนตัว มีใบเพื่อราชการ เมื่อ สดง.ทักท้วงให้ชดใช้เงินค่าน้ำมันรถยนต์คืน ๑๓,๐๐๐ บาท ผอ.ผู้นี้ก็ชดใช้คืนทันทีแต่โดยดี (๑๐/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. จนท. นำเครื่องสูบน้ำของราชการไปใช้ส่วนตัวที่บ้านพัก โดยไม่ขออนุญาต ผบช. (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เวลา ๑ เดือน

๔. ช่างโยธา นำรถยนต์ของทางราชการซึ่งได้รับอนุญาตไปใช้ติดตามงานก่อสร้างแหล่งน้ำออกไปใช้นอกพื้นที่เพื่อไปร่วมงานทอดกฐินโดยพลการ และให้ผู้อื่นซึ่งมิใช่พนักงานขับรถเป็นผู้ขับ จนเกิดอุบัติเหตุทำให้

รถยนต์ได้รับความเสียหาย แต่ได้خذใช้โดยนารถยนต์ไปซ่อมให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดั้งเดิม (๙/๒๕๔๓) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เวลา ๒ เดือน

๕. นายช่างเครื่องกลสั่งให้เจ้าหน้าที่ในงานช่างเครื่องกลทำการประกอบท่อพีวีซีของผู้รับเหมาภายใน โรงงานช่างกล แม้ทำนอกเวลา เช่น พักเที่ยง หรือเลิกงาน และในวันหยุดก็ตาม (๘/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๖. นายช่าง ๖ นำรถยนต์ของฝ่าย ซึ่งอยู่ในควบคุมของตนไปทำธุระส่วนตัวบางครั้ง โดยใช้ไปเยี่ยม บ้าน สิงหาคม - กันยายน รวม ๑๖ ครั้ง กรรมการสอบทางแพ่งคิดค่าเสียหายเป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท นายช่าง ยอมชดใช้แล้ว (๑๐/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เวลา ๓ เดือน

๗. จนท. สาธารณสุข ได้รับมอบรถยนต์ของราชการมาใช้ที่อนามัย แต่นำไปใช้ส่วนตัว สาธารณสุข อำเภอสั่งให้นำรถคันดังกล่าวไปคืนหลายครั้งก็ไม่ดำเนินการ ครั้งสุดท้ายได้นำรถมาคือแต่จนท.ไม่ยอมรับ เนื่องจากรถไม่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ จึงให้ไปซ่อมให้สมบูรณ์ก่อน โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

ฐานที่ ๓ ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี ตัวบท

ข้อ ๘ พนักงานส่วนตำบลต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ
องค์ประกอบ

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่นั้น ให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ

หลักการสำคัญของวินัยขึ้นอยู่กับข้อกำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่น ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ มิใช่เพียง แต่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผล แต่ต้องตั้งใจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ ราชการด้วย

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ ราชการ”

๑. เจ้าพนักงานปกครอง ๗ และเจ้าพนักงานปกครอง ๕ เป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง โครงการ ก่อสร้างถนนลาดยาง จำนวน ๒ สาย ในเขตสุขาภิบาล ได้ร่วมกันตรวจรับการจ้างโครงการดังกล่าว โดยมีได้ทำ การชักสายวัดความยาวของถนนทั้ง ๒ สายเพราะเห็นว่าจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการถูกต้องเป็นไปตาม รูปแบบแล้ว เป็นเหตุให้ความยาวของถนนสายหนึ่ง ผิดไปจากความเป็นจริง ๔๐ เมตร และความยาวของถนน อีกสายหนึ่งผิดไปจากความเป็นจริง ๑๐๐ เมตร ทำให้สุขาภิบาลต้องเสียประโยชน์เป็นเงิน จำนวน ๒๗๘,๑๘๐.๒๖ บาท แต่เมื่อทราบถึงความผิดพลาด ก็ได้ติดต่อเร่งรัดผู้รับจ้างจนสามารถเรียกเงินจากผู้รับจ้าง คืนได้พร้อมดอกเบี้ย (๑๐/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์ทั้ง ๒ คน

๒. เจ้าพนักงานปกครอง ๖ ไม่นำทะเบียนบ้านฉบับอำเภอมাত্রตรวจสอบก่อนรับคำขอมิบัตร (บ.ป.๑) เป็นเหตุให้เกิดการสวมตัวทำบัตรประชาชน โดยบุคคลไม่ทราบชื่อ และไม่ปรากฏสัญชาติแอบอ้างชื่อผู้ที่ เสียชีวิตไปแล้ว และไม่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา จนเป็นเหตุให้มีการทำการทุจริตในการ จัดทำบัตรประจำตัวประชาชน แต่เป็นผู้ตรวจพบการกระทำดังกล่าว และได้ดำเนินการตรวจสอบพร้อม รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยตลอด (๒/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. เจ้าพนักงานปกครอง ๗ เสนอเรื่องการดำเนินการทางวินัยพนักงานเทศบาลสามัญรายหนึ่ง เพื่อนำเข้า อ.ก.ท.จังหวัดพิจารณาล่าช้า และเคยถูกผู้บังคับบัญชาว่ากล่าวตักเตือนในเรื่องเสนอหนังสือล่าช้ามาแล้วไม่น้อยกว่า ๕-๖ ครั้ง อีกทั้งเคยถูกว่ากล่าวตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว (๑๑/๒๕๕๕) โทษ ภาคทัณฑ์

๔. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๔ นำเงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ไปเก็บไว้เป็นส่วนตัวเป็นจำนวนมากและนานหลายวัน โดยไม่มีเจตนาทุจริต เพราะไม่ทราบหรือเข้าใจระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเงิน กบข. ซึ่งเป็นงานใหม่ (๘/๒๕๕๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๕. เจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชี ๖ สั่งจ่ายเช็คบางรายการไม่ตรงตามข้อเท็จจริง บางรายการจ่ายเกินแล้วส่งคืนภายหลัง แสดงให้เห็นถึงความไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ จนทำให้เกิดความผิดพลาดซ้ำหลายครั้ง ขาดความระมัดระวังในการสอบทานตัวเลขให้ถี่ถ้วน (๘/๒๕๕๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๖. บุคลากร ๖ ได้ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ที่จะดำเนินการเรื่องโอนให้แก่ข้าราชการรายหนึ่ง จนเวลาล่วงเลยไปนานกว่า ๖ เดือน ทำให้ข้าราชการผู้นี้เสียสิทธิในการโอนย้ายมาดำรงตำแหน่งช้ากว่าปกติ และเป็นผลต่อเนื่องเกี่ยวกับการขอเลื่อนระดับตำแหน่งสูงขึ้นในระดับ ๘ ข่าไปด้วย อีกทั้งยังได้ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องอื่นๆ ล่าช้ากว่าที่ทางราชการกำหนดด้วย เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการ การแต่งตั้งนักวิชาการ สาธารณสุข ระดับ ๓-๕ เป็นต้น (๔/๒๕๕๒) โทษ ภาคทัณฑ์

๗. เจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชี ๖ มีหน้าที่ตรวจสอบขอขยายและกักเงินงบประมาณเหลือมปี แต่ไม่ได้ขอขยายเวลาเบิกจ่ายเงินงบประมาณทำให้เงินตกทับไปเป็นรายได้แผ่นดิน ไม่สามารถเบิกจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างได้ แต่ได้แก้ไขปัญหาโดยได้ขอใช้เงินเหลือจ่าย และได้เบิกจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างครบถ้วนแล้ว (๘/๒๕๕๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

ฐานที่ ๔ ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่

ตัวบท

ข้อ ๙ พนักงานส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอดุสาหะ เอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. ปฏิบัติหน้าที่นั้นโดยไม่อดุสาหะ/ไม่เอาใจใส่/ไม่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของราชการ/ประมาทเลินเล่อ

จุดมุ่งหมายเพื่อให้พนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความขยันหมั่นเพียรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในทางราชการด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการอันพึงมีพึงได้มิให้เกิดการบกพร่องในการปฏิบัติราชการขึ้นได้ และที่สำคัญจะต้องไม่ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่

การกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าเป็น การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประมาท” และ “เลินเล่อ” ไว้ดังนี้

“ประมาท” หมายความว่า ขาดความรอบคอบ ขาดความระมัดระวัง

“เลินเล่อ” หมายความว่า ขาดความระวัง หรือไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

ดังนั้น คำว่า "ประมาทเลินเล่อ" จึงหมายความว่า ขาดความระมัดระวัง ไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

การประมาทเลินเล่อนี้ต้องเป็นเรื่อง ในหน้าที่ราชการ ของผู้นั้นจึงจะเป็นความผิดวินัยตามข้อนี้ ถ้าไม่ใช่เรื่องในหน้าที่ราชการของผู้นั้น ก็ไม่ผิดตามข้อนี้ อะไรเป็นหน้าที่ราชการ และใครมีหน้าที่ราชการในเรื่องใดหรือไม่ มีแนวทางพิจารณาตามที่กล่าวไว้แล้วในข้อ ๒ ข้างต้น

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการนั้น มีได้ทั้ง การกระทำ และการละเว้นการกระทำ เช่น ควบคุมนักโทษไม่ดี เผลอจนนักโทษหลบหนี ก็เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ สมิให้อาหารนักโทษ ผู้ถูกคุมขังอยู่ ก็เป็นการละเว้นการกระทำโดยความประมาทเลินเล่อ

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ มีทั้งเป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แล้วแต่ว่าผลจากการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการนั้น จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการเพียงใด ถ้าเสียหายแก่ราชการเพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง แต่ถ้าเกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรงแล้วก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคสอง

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

๓. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ถ้าเข้าเพียงองค์ประกอบ ๑ ไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่หากเข้าองค์ประกอบทั้ง ๓ ข้อ จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การพิจารณาว่าเกิดผลเสียหายแก่ราชการร้ายแรงหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่องราวๆ ไป ความเสียหายไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สินเงินทอง อาจเป็นการเสียสิทธิของทางราชการเสียหายแก่ระบบงาน หรือเสียหายในด้านความเชื่อถือที่ประชาชนมีต่อทางราชการก็อาจเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงได้ เช่นกรณีดังกล่าวข้างต้น ผู้คุมประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นักโทษหลบหนีจากที่คุมขังไป กรณีนี้อาจเป็นการเสียหายแก่ระบบการควบคุมผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์อย่างร้ายแรง และประกอบกับนักโทษที่หลบหนีไปนั้นอาจไปก่ออาชญากรรมขึ้นอีกก็ได้ ซึ่งเป็นภัยแก่สังคม จึงถือว่าเป็นการเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงได้ เพราะฉะนั้นในการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยตามข้อนี้จึงต้องวิเคราะห์ถึงความเสียหายของทางราชการ เพื่อจะได้กำหนดความหนักเบาของระดับโทษให้ได้มาตรฐานในการกระทำผิดนั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่อุตสาหะและไม่เอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ”

๑. เจ้าหน้าที่ปกครอง ๓ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวินัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของที่ทำการปกครองจังหวัดได้รับหนังสือ ปกปิด ด่วนมาก เรื่องการสอบสวนความผิดทางวินัยกำนันรายหนึ่ง แต่ไม่ได้เสนอหนังสือฉบับดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบและพิจารณาในเวลาอันสมควร แต่ได้เก็บเรื่องไว้เป็นเวลา ๑ ปี ๒ เดือน ๒๗ วัน จนกระทั่งอำเภอก็มีหนังสือทวงถาม จึงได้นำเสนอผู้บังคับบัญชาโดยให้เหตุผลว่ามีงานที่รับผิดชอบมากและหลงลืม (๑๐/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. จพง.ปกครอง ๕ เป็นกรรมการตรวจสอบผลงานและหลักฐานการจ่ายเงินโครงการพัฒนาตำบล โดยการชุดลอกขยายห้วย ได้ออกไปตรวจสอบผลงานโครงการดังกล่าว ณ สถานที่ดำเนินการ แต่มิได้ทำการ

ตรวจวัดขนาดความกว้างและยาวของโครงการให้แน่นอน เพียงแต่สอบถามคณะกรรมการสภาตำบลซึ่งเป็น คณะกรรมการตรวจการจ้างและประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงโครงการ เมื่อได้รับคำยืนยันว่าโครงการ ถูกต้อง จึงได้มีหนังสือรายงานผลการตรวจสอบว่าโครงการนี้หน่วยงานดำเนินการได้ปฏิบัติถูกต้องตาม โครงการ เห็นควรให้จ่ายค่าจ้างเหมา และอำเภอได้ดำเนินการจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างไป ทั้งที่ข้อเท็จจริง ความยาวในการขุดลอกไม่ถูกต้องตามโครงการ คือขาดไป ๒๐ เมตร แต่ไม่ปรากฏว่ามีเจตนาทุจริต (๙/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. จพง.ปกรอง ๖ และเจ้าหน้าที่ปกรอง ๓ ทั้งสองได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่รับใบสมัครเพื่อเข้า คัดเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ปรากฏว่านายรวง ได้มาติดต่อสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านกับเจ้าหน้าที่ปกรอง ๓ โดยกรอกแบบฟอร์มใบสมัครและยื่นหลักฐานเป็นภาพถ่ายสำเนาทะเบียนบ้าน (โดยไม่มีเอกสารตัวจริงมา แสดง) เจ้าหน้าที่ปกรอง ๓ ได้รวบรวมเอกสารหลักฐานการสมัครดังกล่าวเสนอต่อเจ้าพนักงานปกรอง ๖ เพื่อพิจารณา โดยบุคคลทั้งสองไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของสำเนาทะเบียนบ้านดังกล่าวกับฉบับของสำนัก ทะเบียนอำเภออีกครั้ง แต่กลับออกเลขประจำตัวผู้สมัครให้ไป และลงนามรับรองว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ทั้งที่นายรวง ได้ย้ายเข้าอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวไม่ครบกำหนดสองปี (๗/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์ทั้ง ๒ คน

๔. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๕ เป็นเจ้าหน้าที่พัสดุโครงการก่อสร้างสะพาน คสล. ได้มอบใบนำส่ง พร้อมเอกสารประกาศประกวดราคาที่ต้องส่งไปรษณีย์ให้แก่บุคคลอื่น ซึ่งรับอาสาเป็นธุระดำเนินการให้ แต่กั มิได้มีการส่งเอกสารประกวดราคาทางไปรษณีย์แต่อย่างใด (๑/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๕. เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง ๗ นายช่างโยธา ๗ และนายช่างเทคนิค ๕ เป็นคณะกรรมการตรวจการ จ้างงานก่อสร้างคลองส่งน้ำตาดคอนกรีต ได้ตรวจการจ้างและลงนามรับรองผลงานการก่อสร้างว่าถูกต้อง แต่ จากการตรวจสอบปรากฏว่าความยาวของคลองส่งน้ำแห่งนี้ขาดหายไป ๘.๒๒ เมตร ต่อมาผู้รับจ้างได้ ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามสัญญาแล้ว (๗/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์ทั้ง ๓ คน

๖. นายช่างเครื่องกล ๖ ในฐานะประธานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ได้บกพร่องในการตรวจรับ อะไหล่เกียร์เครื่องสูบน้ำที่ผู้ขายนำมาส่ง เพราะไม่ถูกต้อง ตรงตามที่ระบุในรายงานแสดงความต้องการพัสดุ และใบสั่งซื้อ เมื่อได้รับการท้วงติงจึงแจ้งให้ผู้ขายนำอะไหล่เกียร์มาเปลี่ยนใหม่ให้ถูกต้อง โดยทางราชการไม่ได้ รับความเสียหาย (๖/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๗. จนท.ธุรการ ๕ เป็นเจ้าหน้าที่พัสดุในการจัดจ้างก่อสร้างถนน คสล. ในระยะทาง ๒,๖๐๐ เมตร วงเงิน ๕ ล้านบาท ต่อมาก่อนยื่นซองประกวดราคาปรากฏว่าสำนักงบประมาณได้ตัดลดจำนวนเงินและเนื้อ งานลงมาเหลือระยะทาง ๒,๐๐๐ เมตร จำนวนเงิน ๓ ล้านบาท แต่ จนท.ผู้นี้มิได้เสนอแนะผู้บังคับบัญชาให้ ดำเนินการจัดทำเอกสารประกวดราคาเพิ่มเติมโดยระบุการปรับลดเนื้องาน แต่ทางราชการได้รับความเสียหาย ใด (๑๐/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๘. เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข ๗ ขาดความระมัดระวังในการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ ราชการของผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ๔ ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำการปลอมแปลง เอกสาร เพื่อใช้เป็นหลักฐานใบสำคัญคู่จ่าย ปลอมลายมือชื่อผู้เบิกจ่ายเงินและเบิกเงินไปจำนวน ๒๒๙,๕๓๖ บาท นำไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว แต่ผู้นี้ได้ยอมรับเป็นความผิดของตนต่อคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง และได้นำเงินจำนวนดังกล่าวมาชดใช้คืนแก่ทางราชการแล้ว (๙/๒๕๔๓) โทษ ภาคทัณฑ์

๙. บุคลากร ๕ และเจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป ๕ เป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ได้ตรวจรับพัสดุที่เป็นตู้ เหล็กเก็บเอกสารสี่ลิ้นชัก จำนวน ๑๕ หลัง ว่าถูกต้องทั้งๆที่ไม่ได้ตรวจสอบ เพราะว่ามีตู้เหล็กที่ตรวจรับไว้ จำนวน ๑ หลัง ไม่มี มอก. ๖๓-๒๕๒๓ ตามรายละเอียดคุณลักษณะแนบท้ายสัญญา (๑๒/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์ทั้ง ๒ คน

๑๐. นายช่างโยธา ๓ เป็นช่างควบคุมงานโครงการขุดลอกห้วย รายงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้างว่าผลงานแล้วเสร็จเรียบร้อย แต่เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างออกไปตรวจรับงาน ปรากฏว่าผลงานบางส่วนไม่เป็นไปตามรูปแบบและข้อกำหนด แต่ได้แก้ไขงานให้เป็นไปตามรูปแบบแล้ว โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ และโครงสร้างของสิ่งก่อสร้างแต่อย่างใด (๑๐/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕ % เป็นเวลา

๑๑. นายช่างโยธา ๔ เป็นกรรมการตรวจการจ้างก่อสร้างถนน คสล.สายหนึ่ง ได้ตรวจรับงานจ้างก่อสร้างถนน คสล.สายหนึ่ง ได้ตรวจรับงานจ้างก่อสร้างถนนสายดังกล่าว ทั้งที่งานก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาจ้าง เป็นเหตุให้ถนนมีสภาพชำรุดเสียหาย อย่างไรก็ตามความชำรุดเสียหายดังกล่าวมีเหตุปัจจัยอื่นๆ ด้วย เช่น มีรถวิ่ง ทั้งๆที่ถนนยังบ่มไม่ได้อายุ (๑๐/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕ % เป็นเวลา ๑ เดือน

๑๒. นายช่างโยธา ๔ และวิศวกรโยธา ๔ เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างถนนสายหนึ่ง ได้ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องในการควบคุมงานก่อสร้างถนนลาดยางสายดังกล่าว จนกระทั่งมีการตรวจรับงานการก่อสร้าง ทั้งที่งานก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรายละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาจ้างหลายรายการ เป็นเหตุให้ถนนมีสภาพชำรุดเสียหาย แต่ภายหลังได้มีการซ่อมแซมถนนให้เป็นไปตามแบบรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาจ้างเรียบร้อยแล้ว และมีได้จัดทำบันทึกการก่อสร้างประจำวันด้วย (๑๒/๒๕๔๓) โทษ ตัดเงินเดือน ๕ % เป็นเวลา ๑ เดือน

๑๓. เจ้าพนักงานปกครอง ๖ และเจ้าพนักงานปกครอง ๗ ในฐานะกรรมการตรวจรับงานจ้างฝายน้ำล้น คสล. กั้นลำห้วยได้ลงลายมือชื่อตรวจรับงานจ้างไว้ล่วงหน้า โดยไม่ได้ออกไปตรวจสอบความถูกต้องว่าเป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขแห่งสัญญาว่าจ้างหรือไม่ ซึ่งปรากฏว่าฝายน้ำล้นที่สร้างเสร็จแล้วมีความกว้างน้อยกว่ากำหนด ๑ เมตร แต่ผู้รับจ้างได้แก้ไขจนถูกต้องแล้ว (๔/๒๕๔๒) โทษ ตัดเงินเดือนคนละ ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

๑๔. เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง ๖ และนายช่างเครื่องกล ๕ เป็นกรรมการตรวจการจ้างงานจ้างก่อสร้างปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๒ ไม่ได้ไปตรวจดูงานจ้าง แต่ทำการตรวจรับงานโดยเชื่อช่างควบคุม ปรากฏภายหลังว่างานจ้างดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จเรียบร้อย ในส่วนของรั้วลวดหนามและประตูรั้วตามแบบรูปรายการ ต่อมาภายหลังผู้รับจ้างได้มาก่อสร้างเพิ่มเติมจนแล้วเสร็จ และศูนย์ฯ ได้เรียกให้ผู้รับจ้างเสียค่าปรับเพิ่มเติมอีก ๗๗ วัน (๖/๒๕๔๒) โทษ ตัดเงินเดือนคนละ ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

๑๕. เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง ๘ เป็นประธานคณะกรรมการตรวจการจ้างก่อสร้างถนน คสล. และเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงานซึ่งทราบว่าผู้ควบคุมงานมิได้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมงานได้ทุกวัน เนื่องจากมีภาระหน้าที่ราชการมากจึงควรอย่างยิ่งที่จะตรวจสอบงานก่อสร้างให้ละเอียดรอบคอบมากกว่าปกติ แต่ได้ตรวจรับงานจ้าง เพียงอาศัยข้อมูลตามรายงานของผู้ควบคุมงาน และการตรวจด้วยตาภายนอก ปรากฏว่างานก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูป รายละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาจ้างเป็นเหตุให้ถนนมีสภาพชำรุดเสียหาย แต่ก็ได้ซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว (๑๐/๒๕๔๔) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

๑๖. เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน ๕ มีหน้าที่ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัด (กขช.ก.) ให้แล้วเสร็จตามกำหนด แต่ได้ปล่อยให้โครงการดังกล่าวไม่แล้วเสร็จ ทำให้ราษฎรไม่ได้ใช้ประโยชน์จากโครงการ (๖/๒๕๔๑) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง”

๑. เจ้าหน้าที่บริหารงานการคลัง ๘ ไม่ใช้ความระมัดระวังในการเก็บรักษานับัตรตัวอย่างของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งส่งมอบให้สำนักงานคลังจังหวัดเก็บรักษาไว้เป็นเหตุให้นับัตรดังกล่าวสูญหายไป ๕ ฉบับ และไม่รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามระเบียบของทางราชการ ทั้งปกปิดข้อเท็จจริงไว้ไม่ให้ผู้ใดทราบ และนำธนบัตรตัวอย่างฉบับปลอมมาเคลือบพลาสติกแข็งและใส่กรอบไว้แน่นหนาอีกชั้นหนึ่ง เพื่ออำพรางมิให้ผู้อื่นมาตรวจสอบได้ (๑๐/๒๕๔๑) โทษ ปลดออก

๒. เจ้าหน้าที่ที่ดิน ๓ ได้รังวัดออก น.ส. ๓ ก. จำนวน ๖๖ แปลง ต่อมาจังหวัดได้มีคำสั่งรวม ๓๑ ฉบับ ให้เพิกถอน น.ส. ๓ ก. จำนวน ๓๑ ฉบับ เนื่องจากออกไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (๓/๒๕๔๑) โทษ ปลดออก

ฐานที่ ๕ ต้องปฏิบัติราชการตามระเบียบกฎหมาย

ตัวบท

ข้อ ๑๐ พนักงานส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ และเกิดความเสียหายแก่ราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการของพนักงานส่วนท้องถิ่นต้องให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาล ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าวจะต้องไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

องค์ประกอบ

วรรคสอง

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ

๓. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ความในวรรคสอง การกระทำอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการ "จงใจ"

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ความหมายคำว่า "จงใจ" ว่า ตั้งใจ หมายถึงเจตนา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๒๐ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจ หรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยผู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

แต่คำว่า "จงใจ" ตามความในข้อ ๕ วรรคสองนี้ มีความหมายกว้างกว่าที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ แม้การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายรัฐบาลนั้นจะไม่ได้มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือไม่อาจเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นว่าจะเสียหายแก่ราชการได้ก็ตาม ถ้าการกระทำโดยผู้สำนึกในการกระทำนั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแล้ว ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อนี้แล้ว

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายของรัฐบาล”

๑. เสมียนตราอำเภอ ได้จัดเอกสารรายงานขอซื้อบันทึกดกลงราคา การซื้อขาย ใบส่งมอบ ใบตรวจรับพัสดุและเอกสารเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินขึ้นพร้อมกัน เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๓๕ และกรณีดังกล่าวก็ไม่ใช่กรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะสามารถดำเนินการดกลงราคาไปก่อนตามความในข้อ ๗๒ วรรคสอง ของระเบียบดังกล่าวได้ (๒/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชนบท ๗ ได้ให้ความเห็นชอบในการเปิดซองประกวดราคาก่อนเวลาที่กำหนดไว้ และได้ร่วมกับกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาก่อนเวลา (๑๑/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. จพง. พัฒนาชุมชนได้ลงนามในฐานะผู้ส่งจ่ายเช็คเงิน ๓๖๙,๖๓๕ บาท ตามโครงการจัดซื้ออาหารเสริม (นม) ให้แก่สหกรณ์โคนม ผู้ขาย โดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องก่อนว่าเช็คที่ลงนามไม่ได้ระบุชื่อสหกรณ์โคนม ไม่มีการขีดคร่อมเช็คและขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้ถือ" ออก แต่เป็นเช็คระบุจ่าย "สด" โดยไม่ถูกต้องตามระเบียบ เป็นเหตุให้ จนท.ธุรการ ๔ ทุจريتยกยอกนำเช็คดังกล่าวไปเบิกเงินไปหมุนใช้ประโยชน์ส่วนตัว แต่ภายหลังได้ดำเนินการให้ จนท.ธุรการ ๔ ผู้นี้นำเงินที่ทุจريتไปขดใช้คืนให้แก่สหกรณ์โคนมแล้ว (๘/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์

๔. วิศวกรโยธา ๗ รับผิดชอบโครงการก่อสร้างถนนโดยใช้แรงงานเป็นหลักรวม ๒ สาย ได้ร่วมรู้เห็นกับเจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง ๖ ผู้มีหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างถนนดังกล่าว จัดทำหลักฐานการเบิกจ่ายเงินค่าจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายวันเป็นเท็จโดยไม่มีการจ้างแรงงานจริง และได้เบิกเงินไปเป็นจำนวน ๘๗๒,๓๐๐ บาท และนำเงินจำนวนดังกล่าวไปจ้างผู้ขายวัสดุ เพื่อนำเครื่องจักรกลมาทำการก่อสร้างแทนแรงงานคน แต่การดำเนินการดังกล่าว มีเหตุผล เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เช่น การขาดแคลนแรงงาน เพราะอัตราค่าจ้างที่ทางราชการกำหนดเป็นอัตราที่ต่ำเกินไปอีก ทั้งการก่อสร้างบางจุดไม่สามารถใช้แรงงานคนได้ เป็นการกระทำไปโดยมีเจตนาเพื่อผลสำเร็จของงานเป็นหลัก มิได้กระทำไปเพื่อเจตนาจะให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ประโยชน์ที่มีควรได้แต่ประการใด เพียงแต่ไม่รายงานปัญหาอุปสรรคให้ผู้บังคับบัญชาทราบและพิจารณาอนุมัติก่อน กลับดำเนินการดังกล่าวไปโดยพลการ (๑๐/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์ทั้ง ๒ คน

๕. เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕ ไม่ดำเนินการจัดส่งประกาศประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้าง จำนวน ๙ โครงการ โดยทางไปรษณีย์ EMS ไปยังสำนักงานเลขาธิการกรม อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่ทางราชการกำหนดไว้ (๓/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๖. เจ้าหน้าที่บริหารงานแรงงาน ๖ ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้เป็นผู้มีอำนาจลงนามเป็นผู้เบิกสำรอง ได้ลงนามเบิกเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ จำนวน ๒๗,๓๐๐ บาท โดยมีได้

ตรวจสอบให้ครบถ้วนว่าการดำเนินการและเอกสารประกอบการขอเบิกถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบหรือไม่ (๑/๒๕๔๒) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

๗. เจ้าหน้าที่บริหารสาธารณสุข ๖ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงิน ไม่ได้จัดทำระบบบัญชีและทะเบียนทางการเงินทุกวันทำการ และให้เป็นปัจจุบันจนเป็นเหตุให้การบันทึกการรับเงินในสมุดเงินสดผิดพลาด รวมทั้งได้จัดเก็บเงินสดไว้ในลิ้นชักโต๊ะทำงานของตนในที่ทำงาน โดยไม่จัดหาตู้รับเงินจัดเก็บบางครั้งหรือบางวันเก็บเงินสดไว้เกินกว่าที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยไม่นำไปฝากธนาคารตลอดจนว่างเว้นการนำสมุดเงินฝากธนาคารไปปรับดอกเบี้ยทำให้ยอดเงินในสมุดฝากเงินกับสมุดเงินสดไม่สัมพันธ์กัน (๖/๒๕๔๓) โทษ ภาคทัณฑ์

๘. เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ๕ มีหน้าที่รับผิดชอบงานการเงินและบัญชี ทำการหักเงินเดือนของข้าราชการและลูกจ้างประจำ เป็นค่าซื้อของเงินเชื่อที่ตนนำมาจำหน่าย โดยไม่จัดทำใบมอบฉันทะหรือมอบอำนาจให้ถูกต้อง และเขียนเช็คสั่งจ่ายเงินเพื่อขอรับเงินสดมาจ่าย โดยไม่ขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้ถือ" ออก กระทำการออกเช็คสั่งจ่ายเป็นเงินสด แต่ไม่มีกรณีทุจริต (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

๙. เจ้าพนักงานปกครอง ๗ เป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างการก่อสร้างถังเก็บน้ำฝน จำนวน ๑ โครงการ งบประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท ได้ลงนามตรวจรับงานดังกล่าวว่าผู้รับจ้างได้สร้างถังเก็บน้ำฝนเสร็จเรียบร้อยตามสัญญาจ้างแล้วทุกประการ เป็นเหตุให้ทางราชการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างไปเต็มจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ทั้งๆ ที่ผู้รับจ้างยังก่อสร้างไม่ถูกต้องตามรูปแบบและรายการที่กำหนดไว้ในสัญญาคิดเป็นค่าเสียหาย ๗,๑๒๖.๓๗ บาท (๖/๒๕๔๑) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๑๐. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๕ ไม่จัดทำทะเบียนและระบบบัญชี เพื่อการควบคุมและตรวจสอบ ทำให้ต้นขั้วใบเสร็จรับเงินค่าน้ำประปาสูญหาย โดยไม่ทราบหมายเลขและจำนวน อันเป็นเหตุให้เงินขาดบัญชีจำนวน ๑๒,๖๘๕.๙๒ บาท แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้นำเงินส่วนตัวชดเชยคืนให้แก่ทางราชการแล้ว (๕/๒๕๔๓) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๑๑. เจ้าหน้าที่บริหารที่ดินอำเภอ ได้นำเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผากคลังจังหวัดไม่เต็มจำนวนที่รับไว้ พร้อมกับการนำส่งเงินรายได้แผ่นดินทุกครั้ง โดยนำเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนที่ค้างอยู่ไปเก็บรักษาไว้ในกำปั่นอำเภอ อันเป็นการไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบ แต่ไม่ปรากฏพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางทุจริต (๘/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๑๒. เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕ ยืมเงินทดรองค่าใช้จ่ายเพื่อจะเดินทางไปราชการต่างจังหวัด แล้วของการเดินทางเพราะราษฎรเดินขบวนประท้วงและปิดกั้นถนนก่อน และในวันที่จะออกเดินทางไปยังจังหวัดดังกล่าว แล้วไม่คืนเงินยืมล่าช้าเป็นเวลาหลายเดือน ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาและไม่ชี้แจงเหตุผลให้ทราบ (๘/๒๕๔๑) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๑๓. เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง ๖ ได้เซ็นเช็คสั่งจ่ายเงินค่าก่อสร้างคลองส่งน้ำสถานีสูบน้ำงวดสุดท้ายให้แก่ผู้รับเหมา โดยมอบเช็คให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีสิทธิในการรับเงิน และไม่มีหนังสือยินยอมจากผู้รับเหมาดังกล่าวมาประกอบแต่อย่างใด (๑๒/๒๕๔๒) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๑๔. เจ้าหน้าที่บริหารงานพัสดุ ๖ ได้คืนหลักประกันสัญญา ซึ่งเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารในวงเงิน ๑,๐๑๒,๖๘๗ บาท ให้แก่ผู้รับจ้างเหมางานก่อสร้างถนนลาดยางไปก่อนพ้นข้อผูกพันตามสัญญา กล่าวคือผู้รับจ้างส่งมอบงานงวดสุดท้าย โดยจะต้องมีภาระในความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องภายในกำหนด ๒ ปี แต่เจ้าหน้าที่ผู้นี้เข้าใจผิดในเรื่องกำหนดเวลา และระเบียบปฏิบัติ จึงได้คืนหลักประกันให้ผู้รับจ้างไปก่อนครบกำหนด ๒ ปี เป็นเวลา ๑๕ วัน โดยมีได้รายงานหรือได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา เป็นการไม่ปฏิบัติตาม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๔๔ (๒) เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย แต่ไม่ร้ายแรง (๑๒/๒๕๔๓) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๑๕. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๔ ไม่ปฏิบัติตามงานด้านการเงินและบัญชีให้เป็นไปตามระเบียบ มีการเก็บรักษาเงินรายได้แผ่นดินเป็นเงินสดไว้เกินกว่า ๔๐,๐๐๐ บาท โดยไม่นำส่งคลังภายใน ๓ วันและไม่จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันติดต่อกันเป็นเวลานานกว่า ๑๐ เดือน แม้ผู้บังคับบัญชาจะได้ทักท้วงว่ากล่าวด้วยวาจาแล้ว ก็ยังมีได้ดำเนินการแต่อย่างใด (๘/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

๑๖. เจ้าหน้าที่บริหารงานทะเบียนการค้า ๗ ได้เขียนเช็คสั่งจ่ายเงินค่าวัสดุและค่าสาธารณูปโภค ในนามของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยไม่ได้ดูหลักฐานใบเสร็จรับเงินของเจ้าหน้าที่ก่อนเขียนเช็ค เป็นเหตุให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำเงินไปใช้ และเมื่อทราบว่าผู้ใต้บังคับบัญชานำเงินของทางราชการไปหมุนใช้ส่วนตัว ก็มีได้ดำเนินการยับยั้งหรือดำเนินการทางวินัยเสียแต่แรก และในกรณีเขียนเช็คสั่งจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ก็ได้ขีดคร่อมเช็คหรือขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้ถือ" ออก เป็นการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ (๖/๒๕๔๕) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๐.๕ ขั้น

๑๗. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖ และเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๔ ไม่ใช้ความละเอียดรอบคอบในการจัดทำเอกสารหลักฐาน เพื่อเบิกเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการให้แก่พัฒนาชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา ทำให้มีการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการให้แก่พัฒนาชุมชนจังหวัดซ้ำซ้อน (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ลดขั้นเงินเดือนคนละ ๑ ขั้น

๑๘. นักพัฒนาชุมชน ๕ มีหน้าที่ควบคุมการบริหารงบประมาณโครงการและจัดซื้อพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามข้อบังคับงบประมาณ ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ แต่ได้ลงนามในฎีกาที่เจ้าหน้าที่เสนอมา เพื่อเบิกเงินตัดปีงบประมาณต่างๆ ที่รู้ว่าผู้รับจ้างยังทำงานไม่แล้วเสร็จ โดยยังไม่ได้ทำต่อหม้ออีก ๑ ต้น และยังไม่ได้อัดตั้งมอเตอร์และเครื่องสูบน้ำ แต่หลังจากมีการร้องเรียนแล้วได้มีการทำต่อหม้อและอัดตั้งมอเตอร์และเครื่องสูบน้ำจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง (๗/๒๕๔๑) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด "จงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรี เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง"

๑. เจ้าหน้าที่บริหารงานประชาสัมพันธ์ ๗ ได้นำเงินจากตู้নিরภัยสำนักงาน ในส่วนของกองทุนเงินทดแทนจำนวน ๑๐,๕๐๐ บาท ออกไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว อีกทั้งยังลงนามสั่งจ่ายเช็คธนาคารของกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน จำนวน ๔ ฉบับ โดยไม่ได้กรอกข้อความใดลงในเช็คดังกล่าว เป็นเหตุให้มีผู้นำเช็คดังกล่าวไปเบิกเงิน และนำเงินไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว (๒/๒๕๔๕) โทษ ปลดออก

๒. ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัด ได้ขั้รถยนต์ตู้ซึ่งเป็นรถยนต์ของทางราชการไปใช้ธุรกิจส่วนตัวเพียงลำพัง อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ.๒๕๒๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติมและเกิดอุบัติเหตุ ทำให้รถยนต์คันดังกล่าวได้รับความเสียหายจนไม่สามารถใช้งานได้ และได้เบิกเงินค่าเบียดเบียนไปราชการรวม ๗ วัน เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท ไปโดยไม่มีสิทธิ (๔/๒๕๔๕) โทษ ปลดออก

ฐานที่ ๖ ต้องใส่ใจทราบเหตุเคลื่อนไหวอันตราย

ตัวบท

ข้อ ๑๑ พนักงานส่วนตำบลต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจและรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติและต้องป้องกันภัยอันตรายซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

องค์ประกอบ

๑. ไม่สนใจรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตราย และ
๒. ไม่ป้องกันภัยอันตรายซึ่งบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

จุดมุ่งหมาย กำหนดเป็นหน้าที่พิเศษให้พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องปฏิบัติ โดยถือหลักความปลอดภัยของประเทศชาติเป็นวัตถุประสงค์สูงสุดในการปฏิบัติราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งใด จะละเลยหน้าที่โดยอ้างว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนหาได้ไม่ เช่น พบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวที่ผู้ก่อการร้ายต้องสังหารกำลัง หรือวางแผนเพื่อก่อเหตุวินาศกรรมสถานที่สำคัญต่างๆของทางราชการ หรือศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตท้องที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อล้มล้างรัฐบาล และระบบการปกครองประชาธิปไตย หรือเพื่อก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมืองทุกรูปแบบ พนักงานส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตท้องที่นั้น ทุกคนจะต้องช่วยป้องกันด้วย จะทำเฉยโดยอ้างว่าเป็นเรื่องของตำรวจ ทหาร และข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามผู้ก่อการร้าย ตนเองไม่เกี่ยวข้องด้วยหาได้ไม่

ฐานที่ ๗ ต้องรักษาความลับราชการ

ตัวบท

ข้อ ๑๒ พนักงานส่วนตำบลต้องรักษาความลับของทางราชการ

การเปิดเผยความลับของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. มีความลับของทางราชการ
๒. นำความลับนั้นไปเปิดเผย

จุดมุ่งหมาย เพื่อกำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องรักษาความลับของทางราชการ หากพนักงานส่วนท้องถิ่นได้ล่วงรู้ความลับของทางราชการไม่ว่าจะทางใด แล้วนำไปเปิดเผยก็มีความผิดตามข้อนี้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าผู้นั้นมีหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่

"ความลับของทางราชการ" หมายถึงสิ่งที่ไม่พึงเปิดเผย

ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๔ กำหนดชั้นของความลับของข้อมูลข่าวสารไว้ ๓ ชั้น คือ

๑. **ลับที่สุด** หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับ ซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

๒. **ลับมาก** หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

๓. **ลับ** หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ

องค์ประกอบ

วรรคสอง

๑. มีความลับของทางราชการ
๒. นำความลับนั้นไปเปิดเผย
๓. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ในวรรคสอง คำว่า “การเปิดเผยความลับของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” ต้องครบองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการข้างต้น จึงจะถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “เปิดเผยความลับของทางราชการ”

๑. บุคลากร ๘ ดำเนินการคัดเลือกข้าราชการเพื่อแต่งตั้งหรือเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรา ๓๐ (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.๒๕๒๓ ตามมติ อ.ก.ค. จังหวัดได้เปิดเผยรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ก่อนเสนอผู้มีอำนาจลงนามประกาศผลการคัดเลือก และในการนี้ก็ได้เสนอรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกดังกล่าวผิดพลาดลดลงไปจาก จำนวน ๓๖ ราย เป็นจำนวน ๒๒ ราย (๖/๒๕๕๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่ปกครอง ๕ เป็นเจ้าหน้าที่เอกสารลับและเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารลับของศูนย์ฯ ได้นำเอกสารการร้องเรียนไปให้สามี ซึ่งผู้ถูกร้องเรียนกล่าวโทษเรื่องพฤติการณ์ของข้าราชการในการล่าสัตว์หวงห้าม (ข้าง) ทราบ (๑๒/๒๕๕๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๓. เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ๔ ได้เปิดเผยความลับและสำเนาเอกสารลับของทางราชการ ที่เป็นชื่อบุคคลไปให้แก่บุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องทราบ และเมื่อผู้บังคับบัญชาเรียกมาสอบถาม ก็ได้ให้ถ้อยคำปกปิดข้อเท็จจริง โดยให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ (๘/๒๕๕๓) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

ฐานที่ ๘ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ตัวบท

ข้อ ๑๓ พนักงานส่วนตำบลต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น จะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมเป็นหนังสือ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
๓. สั่งในหน้าที่ราชการ
๔. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
๕. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง

แยกพิจารณาได้ดังนี้

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา คำสั่งนี้ไม่จำเป็นต้องสั่งตามรูปแบบของทางราชการหรือเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นการสั่งด้วยวาจาก็ได้

๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย กฎหมายที่กำหนดการบังคับบัญชามี ดังนี้

๒.๑ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ กำหนดไว้ว่าถ้าอธิบดีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดี ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและให้ทำเป็นคำสั่ง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในจังหวัดนั้นของกรมที่มอบหมายดังกล่าว

๒.๒ กฎหมายจัดตั้งส่วนราชการโดยเฉพาะ เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ กำหนดให้เลขาธิการสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการของสำนักงานสภานโยบายแห่งชาติ เป็นต้น พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ ได้กำหนดไว้ว่าผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการใด ฐานะใด

๒.๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๓ บัญญัติให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๒ ได้แก่ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด อธิบดี และผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งใด บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการใด หรือในหน่วยงานใด ในฐานะใดก็ได้ ผู้ได้รับมอบหมายดังกล่าวมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น การมอบหมายดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือ และต้องไม่เป็นกรณีที่มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้กำหนดการบังคับบัญชาไว้แล้วด้วย

๒.๔ มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดว่า ในสำนักปลัด กองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น มีหัวหน้าสำนักปลัด ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น แล้วแต่กรณี คนหนึ่งเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาพนักงานส่วนท้องถิ่นและลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักกองหรือส่วนราชการนั้น

๓. สั่งในหน้าที่ราชการ มีความหมาย ๒ ประการ คือ

๓.๑ ผู้สั่งมีหน้าที่ราชการในเรื่องที่สั่งนั้น หมายถึง เรื่องที่สั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีใช่งานในหน้าที่ของผู้รับคำสั่งโดยตรง

๓.๒ สั่งให้ปฏิบัติราชการ หมายถึง ถ้าไม่ใช่เรื่องสั่งให้ปฏิบัติราชการที่ไม่มีความผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๔. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชานั้นต้องเป็นผู้อยู่ในฐานะที่จะสั่งให้ทำได้ตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และต้องสั่งภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตน ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งการโดยไม่อยู่ในฐานะที่จะสั่งได้หรือสั่งการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของตน หรือฝ่าฝืน

กฎหมาย และระเบียบของทางราชการแล้ว คำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตาม และถ้าผู้
อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๕. มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น คือ ต้องมีการขัดขืนไม่ทำตามคำสั่งหรือทำไม่ตรงตามคำสั่งหรือ
หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

การกระทำความผิดฐานขัดคำสั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่
ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการเป็นความผิดวินัยได้ทั้งร้ายแรง และไม่ร้ายแรง
ทั้งนี้แล้วแต่ผลที่เกิดขึ้นจากการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ได้ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่
ราชการอย่างใดหรือไม่ ถ้าเกิดความเสียหายแก่ราชการเพียงเล็กน้อย หรือแม้เสียในทางการปกครองบังคับ
บัญชาไปบ้าง ก็เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ถ้าการขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้
เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงแล้ว กรณีก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามวรรคสอง

การที่จะพิจารณาว่า กรณีใดได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่นั้นจะต้อง
พิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ความเสียหายอย่างร้ายแรงอาจเป็นความเสียหายที่เป็นทรัพย์สินหรือตัว
เงินหรือความเสียหายอย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สินหรือตัวเงินก็ได้ เป็นต้นว่าความเสียหายแก่ชื่อเสียงของทาง
ราชการหรือความเสียหายในด้านการบริหารราชการก็ได้

ข้อยกเว้น

แต่ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

- (๑) จะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือ
- (๒) จะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ หรือ
- (๓) เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ความเห็นของผู้รับคำสั่ง)
- (๔) ผู้รับคำสั่งต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น
- (๕) เมื่อเสนอความเห็นแล้ว (ให้รออยู่ก่อน)
- (๖) ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมเป็นหนังสือ
- (๗) ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม (ไม่ผิดวินัยฐานนี้)

หมายเหตุ

วินัยฐานนี้ ก.กลางได้ปรับแก้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของ อปท.ที่ต่างจากข้าราชการพลเรือน
โดยเฉพาะในเรื่องสถานะของผู้ใช้อำนาจซึ่งเป็นฝ่ายการเมือง มี ๓ ประเด็น คือ

๑. เพิ่มคำว่า "หรือเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย" เข้ามา
๒. ไม่เปิดโอกาสให้เป็นดุลพินิจของผู้รับคำสั่งว่าจะทำบันทึกหรือไม่ แต่บังคับว่าต้องทำเป็นบันทึกให้
ทบทวนเท่านั้น ไม่ให้มีทางเลือก ป้องกันข้อถกเถียงในอนาคต
๓. การยืนยันของผู้บังคับบัญชาด้วยวาจาจากอเนกข้างมีปัญหา เมื่อเกิดการฟ้องคดีจึงบังคับให้ "ต้องยืนยัน
เป็นหนังสือ" เท่านั้น

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในระบบวินัยของข้าราชการส่วนท้องถิ่นมากขึ้น

ข้อสังเกต

การทำบันทึกนี้เป็นเฉพาะกรณีวินัย แต่หากเรื่องนั้นเป็นความผิดทางอาญาด้วย จะเป็นอำนาจ
พิจารณาพิพากษาของศาลสถิตยุติธรรมโดยแท้ ก่อนวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙ พฤติกรรมเดียวอาจผิดทั้งวินัย
และอาญา แต่ปัจจุบัน ก.กลางได้นำหลักภาษิตกฎหมาย ที่ว่า "บุคคลไม่อาจถูกลงโทษหลายครั้งสำหรับการ

กระทำความผิดครั้งเดียว" หรือ "พฤติกรรมผิดครั้งเดียว ต้องรับโทษครั้งเดียว" มาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกธรรมชาติธรรม ในการลงโทษทางวินัยข้าราชการส่วนท้องถิ่น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา”

๑. เจ้าหน้าที่ปกครอง ๓ ได้ละทิ้งหน้าที่ราชการไปโดยไม่ขออนุญาตตามระเบียบของทางราชการ รวม ๙ วัน ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเตรียมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีประชาชนมาติดต่อขอรับบริการงานบัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนราษฎรเป็นจำนวนมากทุกวัน รวมทั้งวันเสาร์และอาทิตย์ด้วย ทั้งนี้ นายอำเภอผู้บังคับบัญชาได้มีหนังสือเรียนให้ข้าราชการฝ่ายปกครองทุกคนมาปฏิบัติงานทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ (๑๐/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. นักประชาสัมพันธ์ ๔ ขาดราชการไป รวม ๖ ทั้งที่ทราบว่าผู้บังคับบัญชาไม่อนุญาตการลา (๘/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. ช่างรังวัด ๔ สำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน ไม่มาปฏิบัติหน้าที่อยู่เวรรักษาสถานที่ราชการ และมีได้มอบหมายหรือแลกเปลี่ยนเวรกับผู้อื่น (๓/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์

๔. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานทะเบียนการค้า ๖ ปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติงานตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายโดยไม่แสดงเหตุผล เมื่อผู้อำนวยการกองมีคำสั่งโดยตรงให้ต้องปฏิบัติงานนั้น ๆ ก็ไม่ยอมรับทราบคำสั่งนั้น (๕/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๕. เจ้าพนักงานปกครอง ๕ ได้รับคำสั่งจากนายอำเภอหนองบัวระเหว ให้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาความรู้บุคลากรด้านการข่าว แต่ไม่ได้ไปเข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการดังกล่าว (๑๐/๒๕๔๐) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง”

๑. เจ้าพนักงานปกครอง ๕ จังหวัดสงขลา ให้เจ้าหน้าที่ผู้นี้ไปประจำที่ศาลากลางจังหวัด เพราะมีพฤติการณ์ผิดใจหรือกระทำการช่วยเหลือ หรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองจนกว่าการเลือกตั้งจะแล้วเสร็จ แต่เจ้าหน้าที่ผู้นี้มีได้ไปประจำที่ศาลากลางจังหวัดตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาแต่อย่างไร ต่อมาจังหวัดได้รับรายงานจากอำเภอ ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ขาดราชการไปรวมระยะเวลาขาดราชการ ๓๖ วัน ติดต่อกันและไม่กลับมาอีกเลย ซึ่งอำเภอได้พยายามติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้นี้แล้วก็ไม่สามารถติดต่อได้ และไม่ยื่นใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามระเบียบแต่อย่างไร (๑๐/๒๕๔๑) โทษ ไล่ออก

ฐานที่ ๙ ต้องไม่กระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

ตัวบท

ข้อ ๑๔ พนักงานส่วนตำบลต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนเว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

องค์ประกอบ

๑. เป็นการปฏิบัติราชการ

๒. เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน
๓. เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
๔. ไม่ได้มีคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปให้ทำหรือได้รับอนุญาต

องค์ประกอบทั้ง ๔ ประการ แยกอธิบายได้ดังนี้

๑. เป็นการปฏิบัติราชการ โดยพิจารณาว่า การกระทำนั้นเป็นการปฏิบัติราชการหรือไม่ ถ้าไม่ใช่เป็นการปฏิบัติราชการก็ไม่เป็นความผิดวินัยฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๒. เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน โดยพิจารณาดังนี้

๒.๑ พิจารณาตามส่วนราชการต่าง ๆ มีลำดับกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอัตราตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง เช่น ในราชการส่วนกลาง กระทรวงแบ่งเป็น กรม กรมแบ่งเป็นสำนักหรือกอง สำนักแบ่งเป็นส่วน ส่วนหรือกองแบ่งเป็นฝ่าย หรือเรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าส่วนราชการดังกล่าว และในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็นสำนักหรือกอง สำนักแบ่งเป็นส่วน ส่วนและหรือกองแบ่งเป็นฝ่าย หัวหน้าส่วนราชการนั้นๆ ก็บังคับบัญชาตามลำดับส่วนราชการ เช่น ผู้บังคับบัญชาเหนือเจ้าหน้าที่ในฝ่ายขึ้นไปชั้นหนึ่ง ก็คือหัวหน้าฝ่าย ผู้บังคับบัญชาเหนือหัวหน้าฝ่ายขึ้นไปชั้นหนึ่ง ก็คือหัวหน้ากองหรือผู้อำนวยการกอง หรือผู้อำนวยการส่วน เป็นต้น

๒.๒ พิจารณาลำดับตามสายงาน รองหัวหน้าส่วนราชการที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน บัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชา เช่น รองอธิบดีหรือเป็นผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้น ถ้าในกรณีดังกล่าวมีตำแหน่งรองอธิบดี หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกองหลายคนผู้อยู่ได้บังคับบัญชาต้องเสนองานต่อรองอธิบดี หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกองคนใดคนหนึ่งตามสายงานที่ได้รับมอบหมาย มิใช่จะต้องเสนองานต่อรองอธิบดีหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกองทุกคน และในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

๒.๓ พิจารณาลำดับตามคำสั่งหรือการมอบหมายให้บังคับบัญชา อาจเป็นการสั่งหรือมอบหมายให้บังคับบัญชาหน่วยเฉพาะกิจชั่วคราวหรือหน่วยประจำชั่วคราวก็ได้ ตัวอย่าง เช่น ผู้บริหารท้องถิ่นได้มีคำสั่งตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นระดับกองออกไปช่วยเหลือราษฎรที่ประสบอุทกภัยเป็นการชั่วคราว ดังนั้นพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายให้ไปทำหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจดังกล่าว จึงเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนท้องถิ่นในหน่วยเฉพาะกิจนั้นในฐานะหัวหน้ากอง หรือในกรณีราชการส่วนกลาง อธิบดีได้มีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสังกัดหน่วยงานนั้น ในฐานะหัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่าย มาตรา ๔๓ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น หัวหน้าหน่วยนั้นก็เป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ในระดับหัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่ายผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น จะต้องเสนองานต่อหัวหน้าหน่วยงานนั้น ในฐานะหัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่ายของตนตามลำดับชั้น มิใช่เสนอตรงไปยังหัวหน้ากองหรือผู้อำนวยการกองหรือผู้อำนวยการส่วน

การพิจารณาว่า เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาพฤติการณ์ที่กระทำด้วย ทั้งนี้ พิจารณาได้จากข้อเท็จจริงพฤติการณ์ที่แสดงออก

๓. เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย โดยพิจารณาจากกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือกฎหมายจัดตั้งส่วนราชการหรือมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยเฉพาะ หรือได้รับมอบหมายตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังกล่าวมาแล้วในข้อ ๙ ข้างต้น

๔. ไม่ได้มีคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปให้ทำหรือได้รับอนุญาต คือ มีช้อยกเว้น ๒ กรณี

๔.๑ กรณีที่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่เหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งเป็นผู้สั่ง เช่น อธิบดีสั่งให้ข้าราชการคนหนึ่งในกองใดกองหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษโดยตรง ข้าราชการผู้นั้นก็ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้นแล้วรายงานโดยตรงไม่ผ่านหัวหน้ากองหรือผู้อำนวยการกองของตน และไม่ต้องผ่านรองอธิบดีก็ได้ ไม่เป็นความผิดฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เป็นต้น

๔.๒ กรณีที่ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว คือผู้บังคับบัญชาตั้งแต่เหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งเป็นผู้อนุญาตเป็นพิเศษ เช่น รองอธิบดีสั่งหัวหน้าฝ่ายหรือผู้อำนวยการกองว่าในระหว่างที่รองอธิบดีไปประชุมนอกสำนักงาน ถ้ามีเรื่องด่วนให้เสนอตรงไปยังอธิบดีได้ โดยไม่ต้องรอเสนอผ่านตน เช่นนี้ ถ้ามีเรื่องด่วนในระหว่างที่รองอธิบดีไปประชุมนอกสำนักงาน หัวหน้าฝ่ายหรือผู้อำนวยการกองก็เสนอเรื่องตรงไปยังอธิบดีได้ ไม่เป็นความผิดฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนเพราะได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราวจากรองอธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเหนือตนแล้ว

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “กระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน”

๑. เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ๓ รับหนังสือร้องเรียน เรื่องขอลอดเครื่องพันธนาการจากผู้ต้องขังจัดส่งไปกรม โดยไม่ผ่านการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย แต่ไม่ปรากฏว่าได้กระทำไปโดยมีเจตนาถ่วงอ้อมผู้หนึ่งผู้ใด (๑/๒๕๔๓) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. ข้าราชการ ๔ ได้รับคำขอรังวัดแบ่งแยกที่ดินในนามเดิม จำนวน ๖ แปลง ซึ่งผู้ขอแบ่งแยกไม่มีสิทธิในที่ดินและเรียกเก็บเงินมัดจำรังวัดและออกใบเสร็จรับเงินค่ามัดจำรังวัดโดยตนเองไม่มีหน้าที่ ไม่เสนอเรื่องราวให้เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งการตามระเบียบวิธีปฏิบัติและในการรังวัดที่ดินแต่ละแปลง ได้กำหนดวันทำการรังวัดมากเกินความจำเป็น (๙/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

ฐานที่ ๑๐ ต้องไม่รายงานเท็จ

ตัวบท

ข้อ ๑๕ พนักงานส่วนตำบลต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

การรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. มีการรายงาน

๒. ข้อความที่รายงานเป็นเท็จ หรือเป็นการปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง

๓. เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา

ความในวรรคหนึ่ง แยกพิจารณาได้ดังนี้

๑. มีการรายงาน คำว่า "รายงาน" หมายถึง การบอกสิ่งที่ได้รู้ ได้เห็นหรือสิ่งที่ต้องบอกกล่าว อาจรายงานด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ ลักษณะการรายงานนั้น อาจเป็นการเสนอข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา หรือเสนอขออนุญาต ขออนุมัติหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบสิ่งที่ตนมีหรือได้ทำมา หรือได้รู้เห็นมา

๒. ข้อความที่รายงานเป็นเท็จหรือเป็นการปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง คือ ข้อความที่รายงานนั้นไม่เป็นความจริง หรือเป็นการรายงานโดยมีเจตนาปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จ

๓. เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา คือ เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายดังได้กล่าวมาแล้วในฐานที่ ๙ ข้างต้น จะเป็นผู้บังคับบัญชาในลำดับเหนือขึ้นไปชั้นใด ๆ ก็ได้ แต่ถ้าเป็นการรายงานต่อผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายก็ไม่มี ความผิดฐานรายงานเท็จตามข้อนี้ เช่น ต่อกรรมการสอบสวนหรือต่อผู้อำนวยการกองอื่นที่ไม่ใช่ผู้อำนวยการกองของตน ซึ่งไม่เป็นการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา แต่มีข้อน่าสังเกตว่าอาจมีความผิดฐานประพฤตชั่วได้ เพราะพูดไม่ตรงความจริง

ถ้าเป็นการรายงานต่อรองอธิบดีต้องถือว่าเป็นการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา แม้จะเป็นคนละสายงานก็ตาม เพราะรองอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในกรมรองจากอธิบดี

องค์ประกอบ

วรรคสอง

๑. มีการรายงาน

๒. ข้อความที่รายงานเป็นเท็จ หรือเป็นการปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง

๓. เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา

๔. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

เมื่อเข้าองค์ประกอบทั้ง ๓ ข้อของวรรคหนึ่งแล้วซึ่งต้องเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด "รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา"

๑. สรรพากรอำเภอ ๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบโครงการชุดลอกขยายห้วยบ้านร่วมกับข้าราชการกรมอื่นอีก ๒ คน ได้รายงานผลการตรวจสอบว่าโครงการดังกล่าว ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ได้ปริมาณงานถูกต้องตามโครงการ แต่ความเป็นจริงปรากฏว่าผลงานโครงการขาดหายไปบางส่วน แต่การรายงานดังกล่าวไม่ใช่สาเหตุโดยตรงให้มีการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้าง (๖/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าพนักงานปกครอง ๗ และเจ้าพนักงานปกครอง ๖ เป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ได้ร่วมกันทำการตรวจรับงานจ้างของโครงการดังกล่าว ว่าก่อสร้างถูกต้องตามสัญญาแล้ว ทั้งที่ไม่ได้ออกไปตรวจสอบงานจ้างและไม่ตรวจสอบบันทึกการควบคุมงานเป็นเหตุให้ไม่ทราบว่าโครงการดังกล่าวผู้รับจ้างใช้เหล็กและลวดลูกรังไม่ถูกต้องตามแบบรูปและรายการที่กำหนดในสัญญาจ้าง (๒/๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์ทั้ง ๒ คน

๓. เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ๒ ได้เขียนเพิ่มวันครบพักในใบรับรองแพทย์จาก ๑ วัน เป็น ๒ วันด้วยตนเอง โดยมีได้รับอนุญาตจากแพทย์ผู้ตรวจรักษา (๖/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์

๔. เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชุมชน ๗ รายงานการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อผู้บังคับบัญชาว่า สร้างเสร็จแล้ว ถูกต้องตามแบบแปลนและเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างไปแล้วหลังจากที่เปิดศูนย์ดังกล่าวได้ ๓ วัน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นได้ติดตามตรวจพบข้อบกพร่องหลายประการ เช่น อุปกรณ์ไฟฟ้า ประตูห้องน้ำ ห้องส้วม ติดตั้งไม่ครบถ้วนตามแบบแปลน รวมทั้งก่อสร้างไม่เรียบร้อยจึงได้มีการแก้ไขตามคำทักท้วงแล้ว (๖/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๕. สาธารณสุขอำเภอ ขออนุมัติซื้อวัสดุเพื่อใช้ในการซ่อมแซมห้องน้ำ และห้องทำงานของมากกว่าความเป็นจริง จัดหาใบเสร็จรับเงินอันเป็นเท็จมาเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา เพื่อเบิกจ่ายเงินงบประมาณ แต่ไม่มีเจตนาทุจริตเพราะได้นำเงินค่าวัสดุส่วนที่เกินไปจากที่ใช้ในการปรับปรุงห้องน้ำ และห้องทำงานไปใช้ในการปรับปรุงสนามหญ้าซึ่งไม่ได้ขออนุมัติปรับปรุง เนื่องจากเกรงว่าจะไม่สามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๖. เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ๔ ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการในระหว่างวันที่ ๑๑ - ๒๕ เมษายน ๒๕๓๘ รวม ๑๕ วัน โดยได้ยื่นใบลาป่วยและใบรับรองแพทย์อันเป็นเท็จต่อผู้บังคับบัญชา (๑๒/๒๕๔๐) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

ฐานที่ ๑๑ ต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียม

ตัวบท

ข้อ ๑๖ พนักงานส่วนตำบลต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

องค์ประกอบ

๑. มีระเบียบหรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ

๒. ไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมที่พนักงานส่วนตำบลจะต้องถือและปฏิบัติ

หมายถึง เฉพาะระเบียบหรือแบบธรรมเนียมของทางราชการเท่านั้น และไม่จำเป็นจะต้องเป็นระเบียบหรือธรรมเนียมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการการไม่ถือและไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมที่มีชื่อของทางราชการก็ไม่ใช่ความผิด เช่น แบบธรรมเนียมในการช่วยเหลือเพื่อนพนักงานส่วนท้องถิ่นในการแต่งงาน เป็นต้น

ระเบียบหรือแบบธรรมเนียมตามข้อนี้ มุ่งหมายถึงเรื่องทั่วไปที่เป็นเรื่องของทางราชการด้วย แตกต่างกับฐานที่ ๖ ที่มุ่งถึงเฉพาะระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น แต่บางกรณีอาจเป็นความผิดทั้งสองฐานก็ได้

"ถือ" หมายความว่า ให้มุ่งยึดถือไว้ด้วยความเต็มใจในการแสดงออก และต้องปฏิบัติตามด้วย

ระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการที่พนักงานส่วนตำบลพึงยึดถือปฏิบัติมีอยู่มาก เช่น แบบธรรมเนียมในการเสนองานต่อผู้บังคับบัญชา ระเบียบการลาหยุดราชการ ระเบียบเกี่ยวกับการลงชื่อมาปฏิบัติราชการและมติคณะรัฐมนตรี กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในกรณีต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการที่ว่านี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอาจเป็นระเบียบหรือแบบธรรมเนียมที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับในส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ก็ได้

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ และจรรยาบรรณของข้าราชการ”

๑. เจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ ได้ขาดราชการเป็นเวลา ๓๒ วัน เนื่องจากป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน แต่เมื่อกลับมาปฏิบัติราชการแล้ว ก็ได้ยื่นใบลาป่วยต่อผู้บังคับบัญชาให้ถูกต้องตามระเบียบล่าช้า (๕/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดิน ๕ ยื่นใบลาพักผ่อนแล้วไม่รอให้ผู้มีอำนาจ ลงนามอนุมัติในใบลาก่อน และการยื่นใบลาป่วยล่าช้า อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ (๒/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอ ไม่ได้เซ็นชื่อลงเวลาการปฏิบัติราชการ รวม ๘ วัน เพียงแต่หมายเหตุว่าไปราชการจังหวัด ไม่ได้ขออนุญาตและในวันดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร อีกทั้งยังนำเปลมามากสำหรับนอนไว้หน้าสำนักงาน ซึ่งเป็นการประพฤติน่าไม่สมกับการเป็นข้าราชการ ตามข้อ ๑ ของข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๗ (๒/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

ฐานที่ ๑๒ ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ

ตัวบท

ข้อ ๑๗ พนักงานส่วนตำบลต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

๒. ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ

๓. มีเจตนาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่

"อุทิศ" หมายความว่า ทำเพื่อ สละให้โดยเจาะจง การอุทิศเวลา หรือสละเวลาให้แก่ราชการ หมายถึง ใช้เวลาทั้งหมดปฏิบัติราชการตามที่ทางราชการต้องการ โดยไม่ใช้เวลานั้นไปทำอย่างอื่น หรืออยู่ว่างเฉยๆ โดยไม่ทำราชการตามหน้าที่

"เวลาของตน" หมายถึง รวมทั้งเวลาราชการและนอกเวลาราชการที่ต้องปฏิบัติราชการตามปกติด้วย เช่น ทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จะต้องให้พนักงานส่วนท้องถิ่นบางคนปฏิบัติราชการในเวลาหยุดพัก รับประทานอาหารกลางวัน หรือหลังจากเลิกงานเวลา ๑๖.๓๐ น. หรือในวันหยุดราชการ ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้มาทำงานในวันหรือเวลานั้นๆ ได้ ผู้รับคำสั่งจะต้องปฏิบัติตาม

"ทอดทิ้ง" หมายถึง ละเลย ทิ้งขว้าง ไม่เอาเป็นธุระ ไม่เอาใจใส่ ไม่นำพา ตัวอยู่แต่ไม่เอาธุระ ไม่ทำงาน ไม่เอาใจใส่งาน เช่น มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่สนใจทำงานในหน้าที่ของตนให้เรียบร้อย หรือเสร็จไม่ทันตามที่ต้องการจะทำ ปล่อยให้งานค้าง

"ละทิ้ง" หมายถึง ละด้วยวิธีทิ้ง วาง ปล่อย สละ ละเสีย เช่น มีหน้าที่ราชการตนไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งอาจไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการเลย หรือมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่อยู่ที่โต๊ะทำงานหรือจุดที่กำหนดให้ปฏิบัติงาน กลับละทิ้งหน้าที่ออกไปที่อื่นเสีย ซึ่งอาจไปนอกสำนักงานหรือไปเพียงห้องอื่นหรือจุดอื่นนอกจุดที่กำหนดให้อยู่ประจำทำงานก็ได้

ข้อสำคัญต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติด้วย ถ้าเขาไม่มีอะไรจะทำจะถือว่าเขาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ไม่ได้ เพราะผู้บังคับบัญชาไม่มอบหมายการงาน การละทิ้งต้องมีเจตนาไม่มาทำงานหรือมาแต่ไม่ทำงานไปที่อื่น

องค์ประกอบ

วรรคสอง

ลักษณะที่ ๑

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่นั้นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
๓. เป็นเหตุให้เสียหายอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคสอง

ลักษณะที่ ๒

๑. ละทิ้งหน้าที่ราชการ
๒. เป็นระยะเวลาติดต่อกันคราวเดียวกันเกินกว่าสิบห้าวัน (พนักงานจ้าง/ลูกจ้าง เกินกว่าเจ็ดวัน)
๓. โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

การละทิ้งหน้าที่ราชการที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แยกได้ ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

มีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ถ้ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการไปทำธุระในเรื่องส่วนตัว ถือว่าเป็นกรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร แม้จะละทิ้งหน้าที่ราชการเพียงช่วงเวลาไม่นานก็อาจเป็นความผิดร้ายแรงได้ เช่น ละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาสถานที่ราชการไปช่วงขณะหนึ่ง เป็นเหตุให้มีผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการ กรณีนี้เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง แต่ถ้าเจ็บป่วยมากในทันทีทันใดซึ่งต้องละทิ้งหน้าที่ไปหาแพทย์ทันทีถือว่ายังมีเหตุผลอันสมควร ยังไม่ถึงกับเป็นความผิดร้ายแรง กรณีใดจะถือว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป

๒. กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการไปเป็นเวลานาน

มีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลานานกว่า ๑๕ วันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์แสดงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการทันทีโดยไม่ยื่นใบลา ก็เข้ากรณีละทิ้งหน้าที่

ถ้าไม่มีเจตนา แต่ถูกจับกุมตัวยังไม่ถือว่าละทิ้งหน้าที่ แต่เมื่อได้ประกันตัวออกมาแล้วไม่ไปปฏิบัติงานทันทีโดยไม่ยื่นใบลา ก็เข้ากรณีละทิ้งหน้าที่

กรณีหายไปจากบ้านเฉย ๆ ไม่มีใครรู้ สืบสวนก็ไม่ได้ข้อเท็จจริง ก็ถือว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร ถ้าปรากฏภายหลังว่าผู้นั้นตายไปก่อน ก็ไม่เข้า หรือถูกลักพาตัวไปก็ไม่เข้า แต่ถ้าเป็นเพียงสันนิษฐานว่าถูกลักพาตัวไป สืบสวนไม่ได้ข้อเท็จจริงว่าถูกลักพาตัวไปก็เข้าข้อนี้

การที่จะพิจารณาว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลานานกว่า ๑๕ วัน จะมีเหตุผลสมควรหรือไม่นั้น ผู้บริหารท้องถิ่นต้องสืบสวนดูให้เป็นที่แน่ชัด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกรณีความผิดปรากฏชัดแจ้งซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจที่จะสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกได้ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน แต่ต้องนำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือ ก.จังหวัดให้มิตเห็นชอบเสียก่อน ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีอำนาจสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกตามมติ ก.จังหวัด

การพิจารณาความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการจะเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ จะต้องดูพฤติการณ์ประกอบกับเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นเรื่องๆ ไป เช่น พนักงานส่วนท้องถิ่นเจ็บป่วยมาก ไม่มาปฏิบัติราชการเกินกว่า ๑๕ วันโดยไม่ยื่นใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบทั้งๆที่ในระหว่างเจ็บป่วยอยู่นั้นสามารถลงชื่อในใบลาได้ แต่เมื่อหายป่วยแล้วก็มาทำงานและยื่นใบลาป่วย กรณีนี้การหยุดราชการไปนั้นก็มีเหตุผลและตามพฤติการณ์ก็ยังไม่แสดงถึงเจตนาหรือจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการจึงไม่มีความผิดร้ายแรงตามวรรคสองนี้ แต่เป็นความผิดที่ไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

สำหรับกรณีพนักงานส่วนท้องถิ่นได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดวันลาที่ได้รับอนุมัติแล้ว ยังคงศึกษาต่อโดยไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีนี้ ถ้าปรากฏว่ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถ้าเกินกว่า ๑๕ วันก็ให้ลงโทษสถานหนักเช่นเดียวกับกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรได้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือ ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่าความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลานานกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลยเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ละทิ้งหน้าที่ราชการ”

๑. เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ๔ ไม่ไปร่วมเตรียมจัดกิจกรรมนิทรรศการเนื่องในวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ และไม่มาปฏิบัติราชการเป็นเวลา ๒ วัน (๘/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่ปกครอง ๓ มาปฏิบัติงานสายเป็นประจำ และไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการ รวม ๕ วัน ติดต่อกัน โดยอ้างว่าป่วย เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งให้นำใบรับรองแพทย์มาแสดง ก็ไม่สามารถจัดหาได้ ผู้บังคับบัญชาจึงไม่อนุญาตให้ลา (๔/๒๕๔๒) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. พยาบาลเทคนิค ๒ ไม่มาปฏิบัติราชการเป็นเวลา ๕ วัน โดยไม่ส่งใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา ทราบเพราะมีปัญหาครอบครัว ทะเลาะกับสามี (๕/๒๕๔๑) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

๔. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๓ ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยไม่ติดต่อกัน รวม ๙๗ วัน เท่ากับขาด ราชการ ๙๗ วัน (๒/๒๕๔๒) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

๕. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๓ ได้ขาดราชการ ๖ ครั้ง รวม ๕๐ วัน โดยยื่นใบลาป่วยพร้อม ใบรับรองแพทย์ ซึ่งพอเชื่อได้ว่าป่วยจริงเพียง ๒ ครั้ง รวม ๒๑ วัน แต่การขาดราชการอีก ๔ ครั้ง รวม ๒๙ วัน โดยไม่มีการลาและไม่ได้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ แม้ผู้บังคับบัญชาจะตักเตือนแล้ว แต่ก็ไม่ได้ผล (๑๐/๒๕๔๑) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ละทิ้งหน้าที่ราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง”

๑. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ๓ ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการจำนวน ๑๖ ครั้ง เป็นเวลา ๔๕ วัน โดยเฉพาะใน ครั้งที่ ๖ ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นคราวเดียวกันเป็นเวลา ๓๑ วัน และเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้กลับมาปฏิบัติ หน้าที่ราชการอีกจนถึงปัจจุบัน (๗/๒๕๔๑) โทษ ปลดออก

๒. เจ้าหน้าที่พัสดุ ๒ ได้ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่ แจ้งเหตุต่อผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาได้ติดตามและแจ้งให้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือยื่นใบลาออกให้ ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่ผู้นี้ก็เพิกเฉยไม่ได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลยจนถึงปัจจุบัน และผู้บังคับบัญชาได้ สืบสวนแล้วพบว่าตลอดเวลาที่ละทิ้งหน้าที่ราชการได้พักอยู่ที่บ้านพักตลอดมา แต่ไม่มาปฏิบัติงาน เพราะไม่ อยากเดินทางจากบ้านพักมาปฏิบัติงาน (๓/๒๕๔๐) โทษ ไล่ออก

๓. นักข่าว ๕ ได้รับอนุมัติจากกระทรวงเจ้าสังกัดและสำนักงาน ก.พ. ให้ลาไปศึกษาต่อระดับปริญญา โท ณ ประเทศออสเตรเลีย ด้วยทุนส่วนตัว โดยได้รับเงินเดือนระหว่างลาศึกษาต่อ แต่เมื่อครบกำหนดการลา ศึกษาต่อดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้นี้ไม่ได้กลับมารายงานตัว เพื่อเข้าปฏิบัติราชการตามปกติจนถึง ปัจจุบันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (๑๒/๒๕๔๓) โทษ ไล่ออก

ฐานที่ ๑๓ ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี

ตัวบท

ข้อ ๑๘ พนักงานส่วนตำบลต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และไม่กระทำการอย่างใดที่ เป็นการกลั่นแกล้งกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างพนักงานส่วนตำบลด้วยกันและผู้ ร่วมปฏิบัติราชการ

องค์ประกอบ

๑. ไม่สุภาพเรียบร้อย (ระหว่างข้าราชการและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ)

๒. ไม่รักษาความสามัคคี

๓. กลั่นแกล้งกัน

๔. ไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันใน

แยกอธิบายเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

๑. **ให้สุภาพเรียบร้อย** คำว่า "สุภาพเรียบร้อย" หมายความว่า การแสดงออกทางกิริยา หรือวาจาในลักษณะอ่อนโยน ละมุนละม่อม รวมทั้งใช้กิริยาวาจาที่ไม่หยาบคายและเหมาะสมแก่บุคคลและสถานที่

การที่จะพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จะต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์ สถานการณ์และลักษณะในการติดต่อระหว่างพนักงานส่วนตำบลด้วยกันนั้นเป็นกรณีๆ ไป การใช้ถ้อยคำนั้น ต้องดูว่ามีเจตนาว่าอย่างไรประกอบการวินิจฉัยด้วย

๒. **ให้รักษาความสามัคคี** การรักษาความสามัคคีระหว่างพนักงานส่วนตำบลด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ถ้าพนักงานส่วนตำบลแต่ละหน่วยงานมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นอย่างดี กิจการทั้งปวงก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าขาดความสามัคคีกัน ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะทำให้หน่วยงานนั้นขาดการประสานงาน ขาดประสิทธิภาพ จะเป็นผลเสียแก่ราชการโดยส่วนรวม

๓. **ไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง** การปฏิบัติหน้าที่ราชการของพนักงานส่วนตำบลต้องมีความจริงใจต่อหน้าที่ราชการ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง ไม่กระทำการอย่างใดๆ อันเป็นการกลั่นแกล้งกัน จะเป็นการกระทำในหน้าที่หรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อผลเกิดขึ้นจะเกิดแก่ราชการโดยรวมแล้ว พนักงานส่วนตำบลจะต้องงดเว้นการกระทำนั้นเพื่อให้เกิดผลดีแก่ราชการ

๔. **ให้ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ** การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการสำเร็จเรียบร้อยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด "ไม่สุภาพเรียบร้อย"

๑. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๓ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดพัทลุงได้แสดงกิริยาอาการไม่เหมาะสม โดยเดินเข้ามาในห้องทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารด้วยเสียงดังเอะอะโวยวาย และกระซอกเก้าอี้ข้างของตนอย่างรุนแรง ทูบโต๊ะพร้อมกับกล่าววาจาไม่สุภาพ ในลักษณะต่อว่าผู้บังคับบัญชา ซึ่งขณะนั้นผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่อีกหลายคนกำลังนั่งทำงานอยู่ในห้องดังกล่าวด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ยอมรับเพราะเกิดความไม่พอใจและน้อยใจที่ตนได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีครึ่งขึ้น และยืนยันว่าจะไม่กระทำเช่นนี้อีก (๑๐/๒๕๔๓) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. นายช่างรังวัด ๕ ร่วมรับฟังการให้นโยบายการรังวัดจากนายช่างใหญ่และระหว่างที่ได้รับฟัง ได้หลับและส่งเสียงรบกวนที่ประชุม นายช่างใหญ่จึงให้รายงานตัวและอนุญาตให้ออกจากห้องประชุมได้หากไม่ประสงค์จะฟัง สักครูเจ้าหน้าที่ผู้นี้จึงขออนุญาตพูด และพูดว่า "ผมฟังมา ๒๐ ปีแล้วครับ" (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. เจ้าพนักงานปกครอง ๕ ได้ทะเลาะโต้เถียงและพูดจาเสียดสีด้วยถ้อยคำหยาบคายต่อเพื่อนข้าราชการหญิงรายหนึ่ง อีกทั้งยังชอบดื่มสุราในเวลาพักเที่ยงกับผู้ที่มาติดต่อราชการเป็นประจำ และเมื่อกลับเข้าทำงานตอนบ่ายจะมีอาการมินเมา ส่งเสียงดัง และพูดจาด้วยถ้อยคำไม่สุภาพ ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้เคยว่ากล่าวตักเตือนแล้ว แต่ยังไม่ปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น (๒/๒๕๔๒) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

ลักษณะความผิด “ไม่รักษาความสามัคคี”

๑. เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต ๔ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ๓ ได้ทะเลาะวิวาทชกต่อยทำร้ายร่างกายกันบริเวณอาคารสโมสร หลังจากนั้นได้ทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกันต่ออีกที่บริเวณประตูทางเข้ากรมสาเหตุมาจากมีนเมาสุรา (๖/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์ทั้ง ๒ คน

๒. ข้าราชการ ๓ ได้เกิดโต้เถียงกับวิศวกรโยธา ๖ ผู้ร่วมปฏิบัติงานโครงการฯ เดียวกัน เป็นเหตุให้เกิดบันดาลโทสะ จึงได้ชกต่อยทำร้ายร่างกายผู้ร่วมงานซึ่งผลคดีถึงที่สุด ศาลได้พิพากษาลงโทษปรับผู้นี้เป็นเงิน ๕๐๐ บาท (๖/๒๕๔๒) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. ข้าราชการ ๒ จำนวน ๒ ราย ได้ทะเลาะวิวาท ชกต่อยทำร้ายร่างกายกันในสถานที่ราชการจนทรัพย์สินของทางราชการเสียหาย และได้มีการดำเนินคดีจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเจ้าหน้าที่ทั้ง ๒ คน คนละ ๑ เดือน ปรับ ๑,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้กำหนด ๑ ปี (๓/๒๕๔๔) โทษ ลดชั้นเงินเดือนคนละ ๑ ขั้น

ลักษณะความผิด “กลั่นแกล้งกัน”

๑. นายอำเภอ ปีบบังคับให้เทศบาลต้องทำตามความเห็นของตน โดยเพิ่มข้อความตามหนังสือของจังหวัดที่มีถึงเทศบาลให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงกับปลัดเทศบาล โดยมีได้ส่งรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงให้เทศบาล สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติ และเมื่อเทศบาลขอรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณา ก็ไม่ยอมส่งเอกสารดังกล่าวให้ แต่ได้ตั้งเงื่อนไขให้เทศบาลตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงก่อน แล้วให้ประธานคณะกรรมการสอบวินัยขอเอกสารมาจึงจะส่งให้ และยังมีหนังสือเร่งรัดให้เทศบาลดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยกับปลัดเทศบาลผู้นี้อีก พร้อมกับแจ้งว่าหากไม่ดำเนินการก็จะถือว่านายกเทศมนตรีมีเจตนาละเว้นการปฏิบัติหน้าที่อีกด้วย (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

ลักษณะความผิด “ไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

๑. เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชุมชน ๖ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างขาดมนุษยสัมพันธ์ และใช้อารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้นำท้องถิ่นผู้มาติดต่อประสานงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนั้นยังไม่ให้คำปรึกษาหรือแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นทำได้ยาก (๖/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน ๓ ไม่ตั้งใจทำงานการเงินและบัญชีเงินบำรุงสถานีนอนามัย ซึ่งตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้เรียบร้อย ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ทำให้การส่งมอบงานแก่ผู้รับเพื่อปฏิบัติต่อล่าช้า ประมาณ ๕ เดือน และทำงานไม่สัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ไม่ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีกับผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง (๕/๒๕๔๑) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

ฐานที่ ๑๔ ต้องไม่ดูหมิ่นประชาชนผู้ติดต่อราชการ

ตัวบท

ข้อ ๑๙ พนักงานส่วนตำบลต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า และด้วยความสุภาพเรียบร้อย ห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหง ประชาชนผู้ติดต่อราชการ

การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

วรรคหนึ่ง

๑. ไม่ต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวก ไม่ให้ความเป็นธรรม ไม่ให้การสงเคราะห์ ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหง

๒. กระทำแก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

องค์ประกอบ

วรรคสอง

๑. ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงอย่างร้ายแรง

๒. เป็นการกระทำต่อประชาชนผู้ติดต่อราชการ

๓. กระทำโดยมีเจตนา (กระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำ)

ความในข้อ ๑๙ วรรคหนึ่ง กำหนดให้พนักงานส่วนตำบลต้องปฏิบัติต่อประชาชน ๖ ประการคือ

๑. ต้องต้อนรับประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเอง

๒. ต้องให้ความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

๓. ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน โดยให้บริการประชาชนทุกคนที่มาติดต่ออย่างเสมอหน้ากัน

๔. ต้องให้การสงเคราะห์ คือช่วยเหลือเท่าที่พึงกระทำได้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า

๕. ต้องสุภาพเรียบร้อยต่อประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

๖. ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงราษฎร

การไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นความผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง ส่วนการไม่ปฏิบัติตามข้อ ๖ คือ การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงราษฎรเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติในการให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้าหรือโยกโย้

การกระทำที่เข้าลักษณะเป็นการผิดวินัย จะต้องเป็นการปฏิบัติต่อประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน หากปฏิบัติต่อประชาชนอื่นที่มีใช้ผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนก็ไม่เป็นการผิดวินัยตามข้อนี้

"ประชาชน" หมายความว่า บุคคลทั่ว ๆ ไปหมายรวมถึงชาวต่างประเทศด้วย

"ราษฎร" หมายความว่า พลเมืองของประเทศซึ่งต้องเป็นคนไทยอยู่ในปกครองของรัฐบาลไทย

"ดูหมิ่น" หมายความว่า ดูถูกว่าไม่ดีจริง หรือไม่เก่งจริง ตามประมวลกฎหมายอาญาหมายถึงการแสดงออกทางกิริยา หรือวาจา หรือเขียนเป็นหนังสือ หรือภาพอันเป็นการสบประมาท หรือดูถูกผู้หนึ่งผู้ใดซึ่ง

ทำให้เขาเสียหาย เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๔๖/๒๕๑๕ วินิจฉัยด้วยคำที่จำเลยกล่าวว่า “พนักงานที่ดินหมาๆ ขอบกินแต่เบี้ย (ขอบกินสินบน)” นั้นเป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๗/๒๕๑๙ วินิจฉัยว่าการที่นายตำรวจไม่รับแจ้งความเรื่องสุนัขกัดหลานจำเลย ตามที่จำเลยแจ้งแล้ว จำเลยได้กล่าวต่อนายตำรวจผู้นั้นว่า “ทำอย่างนี้ไม่ยุติธรรม” เป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ เป็นต้น

ข้อสังเกต ถ้าเป็นการดูหมิ่นชาวต่างประเทศไม่เป็นความผิดฐานดูหมิ่นราษฎร เพราะไม่เป็นพลเมืองของประเทศไทย จึงไม่เป็นความผิดตามข้อ ๑๙ วรรคสอง แต่อาจจะผิดฐานไม่สุภาพเรียบร้อยต่อประชาชนตามข้อ ๑๙ วรรคแรก หรือฐานประทุษร้ายอย่างร้ายแรงตามข้อ ๒๓

"เหยียด" หมายความว่า ถือเอาว่า ลงเอาว่า เช่น เหยียดคนลงเป็นสัตว์

"หยาม" หมายความว่า ดูหมิ่น ดูถูก

"เหยียดหยาม" จึงหมายความว่า การกล่าวถ้อยคำหรือการแสดงกิริยาอาการดูถูกหรือรังเกียจ

"กตขี้" หมายความว่า ข่มให้อยู่ในอำนาจของตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา

"ข่มเหง" หมายถึง ใช้กำลังรังแก

การที่มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัยกำหนดว่าพนักงานส่วนตำบลผู้ใดดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้ หรือข่มเหงราษฎรเป็นความผิดวินัยร้ายแรง เพราะพนักงานส่วนตำบลเป็นเจ้าของหน้าที่ หรือเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ในการบริหารราชการส่วนตำบลและให้บริการแก่ราษฎรในหน้าที่ต่างๆ เป็นผู้ติดต่อใกล้ชิดกับราษฎร คอยบำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎร และเป็นตัวเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์หรือความเข้าใจอันดีระหว่างราษฎรกับรัฐบาล ดังนั้นถ้าพนักงานส่วนตำบลไปดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้ หรือข่มเหงราษฎรเสียเองแล้ว ย่อมทำให้ราษฎรเดือดร้อนอีกทั้งเกิดความรู้สึกเกลียดชังพนักงานส่วนตำบล ข้าราชการและรัฐบาล และอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลได้ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคและผลเสียหายอันร้ายแรงในการปกครองประเทศขึ้นได้ในที่สุด

การที่จะพิจารณาว่า การกระทำอย่างไรจึงเป็นความผิดวินัยฐานดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้หรือข่มเหงราษฎรนั้น มีองค์ประกอบเป็นแนวทางวินิจฉัยคือ

๑. เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นพนักงานส่วนตำบล คือผู้กระทำการดูหมิ่น เหยียดหยาม หรือข่มเหงราษฎรนั้น ต้องกระทำโดยการแสดงออกว่าตนเป็นพนักงานส่วนตำบล หรือราษฎรรู้สึกว่าเป็นการกระทำของข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบล แต่ถ้าผู้กระทำไม่ได้แสดงตนว่าเป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบล หรือราษฎรไม่ได้รู้สึกว่าเป็นการกระทำของข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบลก็ไม่ผิดฐานนี้ เช่น นายแพทย์ไปในงานเลี้ยงเปิดร้านค้าแห่งหนึ่ง มีบรรดาวัยรุ่นที่มาร่วมงานส่งเสียงเอะอะ นายแพทย์ซึ่งเป็นผู้อาวุโสในงานจึงได้ห้ามปราม แต่วัยรุ่นกลุ่มนั้นก็ไม่เชื่อฟัง นายแพทย์ผู้นั้นจึงชักปืนมาจ่อแล้วบังคับให้วัยรุ่นกราบเท้า กรณีนี้ไม่เป็นความผิดฐานกตขี้หรือข่มเหงราษฎร เพราะนายแพทย์มิได้กระทำในฐานะข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบล

๒. ผู้ถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้ หรือข่มเหง ต้องอยู่ในฐานะราษฎร คือมีฐานะเป็นพลเมืองของประเทศไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบล ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนราษฎรเป็นผู้อยู่ในปกครองของรัฐและรับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. เจตนา หรือจงใจ คือผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาหรือจงใจที่จะดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี้ หรือข่มเหงราษฎรผู้กระทำโดยตรง ถ้าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยพนักงานส่วนตำบลผู้นั้นไม่ได้มีเจตนาหรือจงใจจะกระทำกระทำต่อผู้นั้นโดยตรงก็ไม่เป็นความผิดตามข้อ ๑๙ วรรคสองนี้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้นเป็นเรื่องๆ ไป

๔. การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงราษฎรนั้น มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือของทางราชการ คือทำให้ราษฎรเกิดความรู้สึกรังเกียจหรือชิงชังบรรดาข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย หรือรังเกียจ ชิงชัง รัฐบาลหรือทางราชการเป็นส่วนรวม จึงจะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าหากการกระทำนั้นไม่มีผลเสียกระทบถึงภาพพจน์ส่วนรวมของข้าราชการพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือของทางราชการ ก็ไม่เป็นความผิดร้ายแรงตามข้อ ๑๙ วรรคสองนี้

การที่จะถือว่าพนักงานส่วนตำบลผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อ ๑๙ วรรคสองนี้จะต้องกระทำการเข้าองค์ประกอบทั้ง ๔ ข้อดังกล่าวมาแล้ว

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่ต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวก ไม่ให้ความเป็นธรรม ไม่ให้การสงเคราะห์ ประชาชนผู้ติดต่อราชการ”

๑. เจ้าหน้าที่ที่ดิน ๔ เป็นเจ้าหน้าที่ค้นเรื่องขอโอนมรดกที่ดินรายหนึ่งจนพบแล้วไม่ดำเนินการต่อไปให้แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จนเป็นเหตุให้มีการร้องเรียนเกิดขึ้น (๓/๒๕๕๓) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่ที่ดิน ๔ ไม่ชี้แนะราษฎรผู้มาติดต่อราชการให้ชัดเจนเกี่ยวกับกรณีที่จะไปดำเนินการใช้สิทธิทางศาลในการฟ้องคดีแต่งตั้งผู้จัดการมรดก เป็นเหตุให้ราษฎรไม่เข้าใจ และร้องเรียน (๘/๒๕๕๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. นักวิชาการที่ดิน ๕ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการแจกโฉนดที่ดินและ น.ส. ๓ ก. และให้ปฏิบัติหน้าที่ประชาสัมพันธ์สลับกัน มักจะพูดจาเสียงดัง ทำให้บางครั้งราษฎรที่มาติดต่อราชการเกิดความตกใจ และมีได้ชี้แจงหรืออธิบายรายละเอียดให้ราษฎรเข้าใจอย่างถ่องแท้ (๘/๒๕๕๑) โทษ ภาคทัณฑ์

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหง ประชาชนผู้ติดต่อราชการ”

๑. เจ้าหน้าที่ที่ดิน ๔ กล่าวถ้อยคำต่อผู้มาติดต่อราชการว่า “เผ่าบ้านนอกไม่รู้ประสีประสา มาร่ำรีรำไร ไม่รู้เรื่องรูราว เดี่ยวจะจับเข้าคุก เข้าตาราง ซึ่งได้ทำมาหลายคนแล้ว ไม่ทำให้” ซึ่งเป็นการให้บริการประชาชนต่ำกว่ามาตรฐานของการเป็นข้าราชการที่ดีขาดความสำนึก อวดทน อวดกลั่น ขาดสติ (๘/๒๕๕๓) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๒. นักวิชาการที่ดิน ๕ เป็นผู้สอบสวนการจดทะเบียนขึ้นเงินจำนองครั้งที่ ๑ ระหว่างผู้จำนองกับผู้รับจำนอง ได้ใช้อารมณ์ มีสีหน้าไม่พอใจ และแสดงวาจาไม่สุภาพโดยพูดว่า “ก่อนเที่ยงเรียกแล้วไปไหน ทำไม่มา เดี่ยวให้ไปทำใหม่เสียเลย” เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ตรวจสอบหลักฐานและได้ขอบัตรประจำตัวประชาชนของสามีผู้รับจำนอง เมื่อผู้รับจำนองขอให้ตรวจสอบจากหลักฐานที่ได้เคยยื่นไว้ครั้งที่แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้นี้ยังคงใช้อารมณ์ แสดงสีหน้าไม่พอใจเช่นเดิม โดยใช้วาจาไม่สุภาพว่า “เรื่องใหม่ ต้องแสดงหลักฐานใหม่ของเก่าผิดใช้ไม่ได้” จนผู้รับจำนองได้นำหลักฐานมาแสดงใหม่ จึงยินยอมดำเนินการให้ (๙/๒๕๕๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

ฐานที่ ๑๕ ต้องไม่กระทำการให้เสื่อมเกียรติ

ตัวบท

ข้อ ๒๐ พนักงานส่วนตำบลต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

องค์ประกอบ

๑. กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์

๒. อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

อาจพิจารณาได้ ดังนี้

๑. กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์ การหาผลประโยชน์นั้นไม่ว่าจะเป็นการกระทำของตัวพนักงานส่วนตำบลเอง หรือเป็นการที่พนักงานส่วนตำบลยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์ และไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานส่วนตำบลนั้นโดยตรง

๒. อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน แยกออกได้ ๒ กรณี คือ

๒.๑ อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม คือพนักงานส่วนตำบลผู้นั้นอาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนโดยไม่เที่ยงธรรม โดยลำเอียงเข้าข้างตนเอง หรือเข้าข้างคนที่ตนยอมให้หาประโยชน์ หรือมีทางที่จะปฏิบัติต่อกรณีของผู้อื่นโดยไม่เท่าเทียมกับที่ปฏิบัติต่อกรณีของตนหรือของผู้ที่ตนยอมให้หาประโยชน์ได้ ทั้งนี้ แม้จะยังไม่มีกรณีที่ทำให้เสียความเที่ยงธรรมเกิดขึ้นเพียงมีทางที่อาจเกิดกรณีที่ทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้ ก็ต้องห้ามตามข้อนี้แล้ว การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งหน้าที่ของพนักงานส่วนตำบลผู้นั้นดำรงอยู่ ว่าจะมีทางที่อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมดังกล่าวได้หรือไม่ หากมีทางที่อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้ ก็ต้องห้ามตามข้อนี้

กรณีกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมนี้ หากกระทำโดยไม่ได้อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนก็ผิดตามข้อ ๒๐ นี้เพียงข้อเดียว ซึ่งเป็นวินัยไม่ร้ายแรง แต่ถ้ากระทำโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ก็เป็นความผิดตามข้อ ๘ อีกด้วย ซึ่งอาจเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ได้แล้วแต่กรณี

๒.๒ อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

“เกียรติศักดิ์” หมายถึง ฐานะซึ่งได้รับการสรรเสริญ

การพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่พนักงานส่วนตำบลนั้นดำรงอยู่ว่า อยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญหรือเป็นที่นับถือของประชาชนเพียงใด พนักงานส่วนตำบลผู้ดำรงตำแหน่งสูง ๆ ที่เรียกกันว่าชั้นผู้ใหญ่ย่อมอยู่ในฐานะเป็นที่ได้รับการยกย่อง สรรเสริญ หรือเป็นที่นับถือของประชาชนมากกว่าชั้นผู้น้อย จึงต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่มากกว่าพนักงานส่วนตำบลชั้นผู้น้อย ตำแหน่งที่ต้องทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาในวงสังคม หรือเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนทั่วไป เช่นตำแหน่งพนักงานครู หรือพนักงานส่วนตำบลระดับสูง เป็นต้น มีลักษณะเป็นตำแหน่งที่ควรรักษาเกียรติศักดิ์เป็นพิเศษ นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชน หรือสังคมหรือทางราชการว่ามีความรังเกียจ เหยียดหยาม ตูถูกดูแคลนต่อผู้กระทำกรณานั้นๆ เพียงใดหรือไม่ด้วย ถ้าประชาชนหรือสังคม หรือทางราชการมีความรู้สึกดังกล่าว ก็เป็นความผิดตามข้อนี้ แต่ถ้าไม่มีความรู้สึก เช่นกล่าวมานี้ก็ไม่เป็นความผิดตามข้อนี้

ข้อสังเกต

๑. ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เข้าข้อ ๒

๒. ถ้าเป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เข้าข้อ ๒๐

๓. ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติเข้าข้อ ๒๓

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม”

๑. ข้างโยธา ๓ มีส่วนร่วมรู้เห็นกับภรรยาของตน จดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด และเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ร่วมเป็นหุ้นส่วนด้วย โดยใช้สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ซึ่งเป็นเลขที่เดียวกับสถานที่ตั้งของส่วนราชการนั้น พฤติการณ์เป็นการกระทำผิดวินัยตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ (๖/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่บริหารธุรการ ๔ ยอมรับเงินจากผู้รับเหมาหรือผู้แทน ส่วนราชการที่มาติดต่อขอเบิกเงินจากสำนักงานซึ่งนำมามอบให้โดยเสน่หาเป็นครั้งคราว และนำเงินที่ได้รับดังกล่าวไปรับประทานอาหารร่วมกับเพื่อนร่วมงาน (๑๑/๒๕๔๑) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

ฐานที่ ๑๖ ต้องไม่เป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ตัวบท

ข้อ ๒๑ พนักงานส่วนตำบลต้องไม่เป็นการจัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

องค์ประกอบ

๑. ไม่เป็นการจัดการ ผู้จัดการ หรือตำแหน่งที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน
๒. ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ความเป็นมาของข้อนี้ ได้นำมาบัญญัติไว้เมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นเกี่ยวกับคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินว่าคำสั่งนี้มีลักษณะเป็นกฎหมาย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงมีผลเป็นกฎหมาย

สรุปได้ว่าคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว มีผลเป็นกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๙ นี้ โดยเพิ่มเติมว่าห้ามดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัทห้างร้านเอกชน คือทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านของเอกชนเหล่านั้น อาศัยชื่อของตนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยตรงหรือทางอ้อมด้วย ทั้งนี้ตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ แม้จะเป็นเพียงกรรมการธรรมดา หากการดำรงตำแหน่งกรรมการนั้น ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านเอกชนเหล่านั้น อาศัยชื่อของตนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยตรงหรือทางอ้อม ก็ต้องห้ามด้วย และข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดวินัยตามข้อห้ามนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การหาประกันชีวิตไม่มีความผูกพันในฐานะลูกจ้างกับบริษัท นอกจากนั้นใช้เวลานานหยุดราชการหรือนอกเวลาราชการอันเป็นเวลาว่างหาประกัน การยอมให้บริษัทห้างร้านอาศัยชื่อของตนแสวงหาประโยชน์จะต้องเป็นเรื่องๆ ไป การเป็นผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ไม่ต้องห้ามตามข้อนี้

ข้อสังเกต

กรณีพนักงานส่วนตำบลใช้เวลาออกเหนือจากเวลาราชการไปทำงานพิเศษ เป็นพนักงานในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เช่น เป็นพนักงานบัญชีในเวลากลางคืนหรือในวันหยุด โดยไม่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าเป็น

การยอมให้บริษัทห้างร้านของเอกชนอาศัยชื่อของตนแสวงหาประโยชน์ ไม่เป็นการกระทำผิดวินัยตามข้อ ๒๑ และตามคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว แต่ถ้าหากเป็นการใช้เวลาราชการทำงานก็เป็นความผิดฐานไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ หรือถ้าการเป็นพนักงานในห้างหุ้นส่วนบริษัท ดังกล่าวเป็นการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ก็มีความผิดตามกรณีนั้น ๆ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป

ส่วนกรณีที่พนักงานส่วนตำบลตำแหน่งผู้จัดการในกิจการอื่นอันมิใช่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เช่น เป็นผู้จัดการมูลนิธิ กรณีไม่เป็นการต้องห้ามตามข้อ ๒๑ นี้ และคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว เพราะข้อห้ามดังกล่าวห้ามเพียงมิให้เป็นผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเท่านั้น การเป็นผู้จัดการมูลนิธิจึงอยู่นอกข้อห้ามดังกล่าว แต่การเป็นผู้จัดการกิจการอื่นที่มิใช่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ก็อาจผิดวินัยในฐานอื่นได้เช่นเดียวกับพนักงานส่วนตำบลไปเป็นพนักงานในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ดังกล่าวข้างต้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน”

๑. วิศวกรโยธา ๕ ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทจำกัด และได้ถูกพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องฐานความผิดไม่จัดส่งงบดุลประจำปีไปยังนายทะเบียนภายในกำหนด และศาลแขวงพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด ให้ปรับ ๒,๐๐๐ บาท ภายหลังเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้จดทะเบียนเลิกบริษัทดังกล่าว (๗/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. รองปลัดกระทรวง ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดจำนวน ๒ แห่ง โดยเป็นกรรมการซึ่งมีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท ฯ ทั้งได้มีการลงนามยื่นคำขอจดทะเบียนบริษัทฯ ต่อกรมทะเบียนการค้าหลายครั้งหลายรายการ และเป็นตัวแทนบริษัท ทำนิติกรรมในการซื้อที่ดินกับอีกบริษัท (๑๐/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์

ฐานที่ ๑๗ ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง ตัวบท

ข้อ ๒๒ พนักงานส่วนตำบลต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติการณ์ที่เกี่ยวข้อกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการโดยอนุโลม

องค์ประกอบ

๑. ให้วางตนเป็นกลางทางการเมือง

๒. ต้องปฏิบัติตามระเบียบทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมือง

เกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลางในทางการเมือง มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่สร ๐๒๐๓ /ว๕ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๙ เรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทยและอนุมัติให้ดำเนินการและถือปฏิบัติตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยมีหลักปฏิบัติในข้อ ๓. ว่า “ให้ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ได้วางตัวเป็นกลาง ไม่ให้ฝักใฝ่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดเป็นอันขาด”

ระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการพลเรือน ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๙ กำหนดไว้ในข้อ ๒ ว่า “ข้าราชการพลเรือนจะนิยม หรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดๆ ที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย และจะไปประชุมอันเป็นการประชุมของพรรคการเมืองนั้นเป็นการส่วนตัวก็ได้ แต่ในทางที่

เกี่ยวกับประชาชนและในหน้าที่ราชการต้องกระทำตนเป็นกลางปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงพรรคการเมืองและไม่กระทำการให้เป็นการฝ่าฝืนวินัยที่กำหนดไว้สำหรับข้าราชการพลเรือนกับต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามดังต่อไปนี้ด้วย คือ

๑. ไม่ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองใดๆ เว้นแต่ผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒ หรือข้าราชการการเมือง
๒. ไม่ใช้สถานที่ราชการในกิจการทางการเมือง
๓. ไม่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลให้ปรากฏแก่ประชาชน
๔. ไม่แต่งเครื่องแบบราชการไปร่วมประชุมพรรคการเมืองหรือไปร่วมประชุมในที่สาธารณสถานใด ๆ อันเป็นที่ประชุมที่มีลักษณะทางการเมือง
๕. ไม่ประดับเครื่องหมายของพรรคการเมืองในเวลาสวมเครื่องแบบราชการ หรือในเวลาราชการ หรือสถานที่ราชการ
๖. ไม่แต่งเครื่องแบบของพรรคการเมืองเข้าไปในสถานที่ราชการ
๗. ไม่บังคับให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือประชาชนเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใด และไม่กระทำการในทางให้คุณให้โทษ เพราะเหตุที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือประชาชนนิยม หรือเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย
๘. ไม่ทำการขอร้องให้บุคคลใดอุทิศเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง
๙. ไม่โฆษณาหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง หรือแสดงการสนับสนุนพรรคการเมืองใดๆ ให้เป็นการเปิดเผยในที่ประชุมพรรคการเมือง และในที่ที่ปรากฏแก่ประชาชน หรือเขียนจดหมาย หรือบทความไปลงหนังสือพิมพ์ หรือพิมพ์หนังสือ หรือใบปลิวซึ่งจะจำหน่ายแจกไปยังประชาชนอันมีข้อความที่เป็นลักษณะของการเมือง
๑๐. ไม่ปฏิบัติหน้าที่แทรกแซงในทางการเมืองเป็นเครื่องมือเพื่อกระทำกิจการต่างๆ อาทิ เช่น วิ่งเต้นติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือพรรคการเมืองเพื่อให้นำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติเสนอสภาฯ หรือตั้งกระทู้ถามรัฐบาล
๑๑. ในระยะเวลาที่มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แสดงออกโดยตรง หรือโดยปริยายที่จะเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และในทางกลับกันไม่กีดกัน ต่ำหนีดิตีเยิน ทับถม หรือให้ร้าย ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สำหรับข้าราชการประจำหรือพนักงานส่วนตำบลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองในลักษณะที่ปรึกษา อาจทำให้เสียความเป็นกลางในทางการเมือง ไม่ต้องด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ที่นำมาเป็นแม่แบบในการร่างมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและดำเนินการทางวินัย ซึ่งยึดระบบคุณธรรมเป็นหลักการ

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่วางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ”

๑. เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข ๖ ได้เข้าร่วมชุมนุมประท้วงหน้าสภากาชาดร่วมกับกลุ่มประชาชนที่ร่วมชุมนุมดังกล่าว ซึ่งได้ถือป้ายผ้าที่มีข้อความพาดพิงถึงพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อความดังกล่าวน่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและความรู้สึกในแง่ลบแก่พรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวและได้ละทิ้งหน้าที่ราชการไปเข้าร่วมชุมนุมประท้วงด้วย (๒/๒๕๔๕) โทษ ภาคทัณฑ์

ฐานที่ ๑๘ ต้องไม่ประพฤติชั่ว

ตัวบท

ข้อ ๒๓ พนักงานส่วนตำบลต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

การทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

องค์ประกอบ

๑. เกียรติศักดิ์ของข้าราชการ
๒. ความรู้สึกของสังคม
๓. เจตนากระทำ

องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการสามารถแยกอธิบายได้ดังนี้

๑. เกียรติศักดิ์ของข้าราชการ พิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้กระทำประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำของพนักงานส่วนตำบลนั้น โดยพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดแบบธรรมเนียมของข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบลที่ดี อันบุคคลที่อยู่ในฐานะและตำแหน่งเช่นนั้นควรประพฤติปฏิบัติเพียงใดหรือไม่ การพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดจะทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของข้าราชการ หรือพนักงานส่วนตำบลเพียงใดหรือไม่นั้นได้กล่าวมาแล้วในฐานที่ ๑๖ ข้างต้น

๒. ความรู้สึกของสังคม พิจารณาโดยวิเคราะห์จากความรู้สึกของประชาชนทั่วไปหรือของทางราชการ ว่ามีความรังเกียจต่อการกระทำนั้น ๆ โดยรู้สึกว่าเป็นการประพฤติชั่วเพียงใดหรือไม่

๓. เจตนาที่กระทำ พิจารณาจากการกระทำ โดยผู้กระทำรู้สำนึกในการกระทำและประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นหรือไม่ หากไม่มีเจตนาที่ไม่เป็นการประพฤติชั่ว เช่น ขับรถชนคนโดยประมาท ไม่เป็นการประพฤติชั่วเพราะกระทำไปโดยไม่มีเจตนามุ่งร้ายต่อส่วนตัว และการที่นายตำรวจกล่าวปราศรัยโจมตีหัวหน้าพรรคการเมืองผู้หนึ่งในระหว่างมีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามฐานที่ ๑๕ นายตำรวจผู้นั้นไม่ได้กระทำด้วยเจตนามุ่งร้ายต่อส่วนตัว เพราะเนื้อหาสาระที่ปราศรัยทั้งหมดแสดงว่าเป็นการกระทำด้วยเจตนาดีต่อส่วนรวม การกระทำของนายตำรวจนั้นจึงไม่เป็นการประพฤติชั่ว

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “กระทำอนาจาร”

๑. พนักงานคุมประพฤติ ๔ ได้ขับรถยนต์ส่วนตัวไปส่งผู้ร่วมงานหญิงที่อีกจังหวัด ในระหว่างเดินทางเวลาประมาณสี่ทุ่ม เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้เลี้ยวรถกลับไม่ยอมเดินทางต่อ ผู้ร่วมงานหญิงจึงดึงกุญแจรถยนต์ออกและเปิดประตูกระโดดออกจากรถจนได้รับบาดเจ็บ เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้เข้ามาจับข้อมือทั้งสองข้างของผู้ร่วมงานหญิงไว้พร้อมกับกดให้นอนลงบนพื้น จากนั้นได้ใช้ปากจูบบริเวณต้นคอของหญิงผู้ร่วมงาน ๑ ครั้งผู้ร่วมงานหญิงได้ร้องให้คนช่วยและได้ใช้ปากกัดมือของเจ้าหน้าที่ที่ใช้ปิดปากและจับกุมของตน จนสามารถหลบหนีออกจากที่เกิดเหตุได้ (๘/๒๕๔๑) โทษ ปลดออก

๒. เจ้าหน้าที่รังสีการแพทย์ ๔ ทำการตรวจอุลตร้าซาวด์ให้แก่ผู้ป่วยหญิงเกินกว่าที่จะต้องกระทำในการตรวจตามคำสั่งแพทย์ โดยรู้อยู่แล้วว่าการตรวจที่ถูกต้องทำอย่างไร แต่กลับอาศัยโอกาสจากการที่ตนเองมี

หน้าที่ทำการตรวจจูลตราชาวดิให้แก่ผู้ป่วยโดยกระทำการล่วงเกินและอนาจารผู้ป่วยด้วยการจับอวัยวะเพศของผู้ป่วยคันขึ้น ในขณะที่ให้ยีนและไม่มีสิ่งปกปิด อีกทั้งได้ใช้นิ้วสอดใส่ไปในอวัยวะเพศของผู้ป่วยโดยอ้างว่าการกระทำดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจจูลตราชาวดิ ทำให้ผู้ป่วยซึ่งไม่ทราบต้องยินยอมให้กระทำดังกล่าว (๗/๒๕๔๔) โทษ ปลดออก

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความ “ผิดหลอกลวง”

๑. นักวิชาการศึกษา ๖ ได้เรียกและรับเงินจากผู้ปกครองนักเรียนรายหนึ่งจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่าสามารถฝากเด็กเข้าเรียนชั้น ม. ๔ ของโรงเรียนมีชื่อแห่งหนึ่ง ข้อเท็จจริงปรากฏว่าไม่ได้ฝากเด็กต่อทางโรงเรียนแต่อย่างใด (๑๑/๒๕๔๒) โทษ ไล่ออก

๒. เจ้าพนักงานธุรการ ๔ ได้หลอกลวงราษฎรจำนวน ๖ รายว่าจะหาคนเข้าทำงานรับราชการโดยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการวิ่งเต้นและค่าตอบแทน ซึ่งราษฎรทั้ง ๖ รายหลงเชื่อได้จ่ายเงินรายละ ๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑ ราย และรายละ ๖๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕ ราย (๘/๒๕๔๑) โทษ ไล่ออก

๓. พยาบาลเทคนิค ๕ ได้เรียกรับเงินจากราษฎร ๔ ราย รายละ ๑๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่าเพื่อเป็นค่าวิ่งเต้นช่วยเหลือฝากบุตรหลานของผู้นั้น ให้ได้เข้าทำงานในส่วนราชการและเรียกรับเงินจากราษฎรอีกคนหนึ่ง จำนวน ๒,๗๕๐ บาท โดยอ้างว่ามีโครงการนมเลี้ยงเด็กจากบริษัท โดยสมาชิกต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง แล้วบริษัท ฯ จะส่งนมเลี้ยงเด็กมาให้เป็นงวด ๆ เป็นเวลา ๓ ปี ซึ่งการกล่าวอ้างดังกล่าวไม่เป็นความจริง (๙/๒๕๔๔) โทษ ไล่ออก

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ลักทรัพย์”

๑. เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน ๕ ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๓ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอไว้มีกำหนด ๒ ปี ในความผิดฐานลักทรัพย์ (ปากกา ๗ ด้าม รวมราคา ๒๑๓ บาท) (๘/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๒. เจ้าหน้าที่ปกครอง ๔ ได้ทำการลักทรัพย์ของผู้อื่นรวมเป็นมูลค่าทรัพย์สินทั้งสิ้น จำนวน ๖๔๐ บาท และศาลได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก ๖ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท แต่โทษจำคุกให้รอไว้มีกำหนด ๒ ปี (๕/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ยักยอกทรัพย์”

๑. เจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ ต้องหาคดียักยอกทรัพย์ และศาลฝากขัง เนื่องจากเจ้าของหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันขอถอนค้ำประกัน (๘/๒๕๔๓) โทษ ลดชั้นเงินเดือน ๑ ชั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่ชำระหนี้”

๑. นักวิชาการสรรพากร ๖ ได้กู้เงินจากนางสาวเมตตา ผู้ประกอบการอยู่ในท้องที่ เป็นเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยอีก ๖,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๐๖,๐๐๐ บาท เมื่อครบกำหนดแล้วไม่ยอมชดใช้เงินที่กู้มา เมื่อถูกร้องเรียน ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ใช้เงินกู้เพียง ๗๐,๐๐๐ บาท (๗/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ๕ ได้กู้ยืมเงินราษฎร ๒ ราย โดยฉ้อฉลไม่ได้ทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือไว้ รวมเป็นเงิน ๘๖,๐๐๐ บาท เมื่อครบกำหนดกลับไม่ยอมชำระ เมื่อราษฎรร้องเรียนขอความเป็นธรรมกับผู้บังคับบัญชาโดยสุจริต กลับแก้ง้างความดำเนินคดีกับราษฎรผู้ร้องเรียน ทั้งเมื่อได้ข่าวว่าครูโรงเรียน ชุมชน ได้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ถึงกับตัดไฟฟ้าบ้านพักครูที่ต่อจากที่ทำงาน (๑๑/๒๕๔๕) โทษ ลดชั้นเงินเดือน ๑ ชั้น

๓. เจ้าพนักงานปกครอง ๗ ซื้อไม้จากร้านค้าไม้เป็นเงิน ๘๔,๑๘๓ บาท แล้วชำระเงินเพียงสองครั้ง เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือไม่ยอมชำระ ทำให้เจ้าของร้านค้าไม้มีหนังสือร้องเรียน จังหวัดจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้น และเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ยอมรับว่าได้ค้างชำระค่าไม้ที่ซื้อจริง ต่อมาเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้นำเงินที่ค้างชำระ จำนวน ๔๔,๑๘๓ บาท ไปชำระให้แก่เจ้าของร้านค้าไม้แล้ว (๑๑/๒๕๔๔) โทษ ลดชั้นเงินเดือน ๑ ชั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว”

๑. นายช่างไฟฟ้าสื่อสาร ๖ สำนักงานจังหวัดน่านสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว และมีบุตรด้วยกัน ๑ คน แต่ได้อยู่กินกับหญิงอื่นโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส จนมีบุตรสาววัยสามขวบด้วยกัน ๑ คน (๑๒/๒๕๔๓) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าพนักงานการเกษตร ๕ ไปมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับหญิงอื่น ในขณะที่ตนมีภรรยาโดยถูกต้องตามกฎหมาย และไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว อันเป็นเหตุให้ครอบครัวเดือนร้อน (๓/๒๕๔๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๓. นายช่างโยธา ๖ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทได้จดทะเบียนสมรสกับหญิงอื่น ขณะที่ได้จดทะเบียนสมรสกับภรรยาอยู่แล้ว และไม่สนใจเอาใจใส่ ไม่สงเสียดเงินเพื่อเป็นค่าเลี้ยงดูและค่าใช้จ่ายในครอบครัวถึงแม้ต่อมาภายหลังเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้จดทะเบียนหย่ากับหญิงคนดังกล่าว และยินยอมทำตามข้อเรียกร้องของภรรยาตามกฎหมาย คือ ส่งเงินเป็นค่าเลี้ยงดูและค่าใช้จ่ายให้แก่ครอบครัวเป็นรายเดือนเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของเงินเดือนประจำก็ตาม (๙/๒๕๔๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ปลอมเอกสาร”

๑. เจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ ได้แอบอ้างใช้สิทธิการกู้เงินสหกรณ์ออมทรัพย์ของเจ้าหน้าที่อื่น โดยได้ปลอมคำขอกู้เงินเพื่อเหตุฉุกเฉินทั้งฉบับ จำนวน ๕ ราย รวมเป็นเงิน ๒๖,๘๐๐ บาท และรับเงินดังกล่าวไปจากสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยอ้างว่าเป็นผู้รับมอบฉันทะจากผู้กู้ และเมื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ส่งหนังสือรายงานการหัก

เก็บเงินสมาชิกก็ได้อาศัยโอกาสในฐานะเจ้าหน้าที่ธุรการขีดฆ่าและแก้ไขจำนวนเงินในรายงาน และจะโอนเงินเข้าธนาคารในบัญชีชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ หรือคืนเงินให้เจ้าหน้าที่ที่ตนอ้างสิทธิ ซึ่งได้ชำระเงินครบถ้วน และไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ถูกแอบอ้างใช้สิทธิคนใดตั้งใจเอาความ (๑/๒๕๔๒) โทษ ปลดออก

๒. เจ้าหน้าที่บริหารที่ดิน ๕ ร่วมกับบุคคลภายนอกทำการปลอมแปลงสัญญาขายฝาก และโฉนดที่ดินจำนวน ๓ ฉบับ แล้วนำไปหลอกลวงขายฝากแก่ราษฎร โดยแสดงตนให้ราษฎรผู้ถูกหลอกลวงเข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงานที่ดินของสำนักงานที่ดิน (๖/๒๕๔๑) โทษ ไล่ออก

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด “ปลอมลายมือชื่อ”

๑. เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข ๖ ได้ยืมเงินจากสำนักงาน จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อจัดอบรมเยาวชนที่ติดยาเสพติด เมื่อได้รับเงินยืมแล้วไม่ได้นำเข้าบัญชีเงินสวัสดิการของสำนักงาน ก็เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการบริหารจัดการอบรมดังกล่าว เมื่อเสร็จการอบรมแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้รวบรวมหลักฐานต่างๆ เพื่อล้างหนี้เงินยืม โดยได้ปลอมลายมือชื่อผู้เกี่ยวข้องกับกรอบรมในเอกสารและไม่เสนอผ่านผู้บังคับบัญชา แต่ต่อมาเจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้แก้ไขเอกสารต่าง ๆ ให้ถูกต้อง และตัดรายการที่เบิกไม่ได้ออกไป เมื่อมีเงินเหลือได้นำส่งคืนเป็นเงินสดพร้อมกับเอกสารที่แก้ไขใหม่ให้ถูกต้องแล้ว (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๒. เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข ๖ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเขียนลายมือเจ้าหน้าที่พัสดุลงในบันทึกข้อความขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง และบันทึกขออนุมัติจ่ายเงินบำรุง เพื่อขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างรวมจำนวน ๒๓ ครั้ง โดยมีการจัดซื้อจัดจ้างจริงตามที่ขออนุมัติ (๑๒/๒๕๔๕) โทษ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

แนวทางการลงโทษ ลักษณะความผิด "ประพฤติชั่วไม่ร้ายแรง" “ประพฤติตนไม่สมควร”

๑. นักวิชาการศึกษา ๕ โดยแอบอ้างชื่อพระภิกษุจำนวน ๕ รูป ทำหนังสือร้องเรียนศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาต่อนายกรัฐมนตรีว่า ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่หลายประการ (๑๕/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๒. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ๓ (หญิง) มีความสัมพันธ์รักใคร่กับชายคนหนึ่งโดยให้ความสนิทสนมไปรับประทานอาหาร ไปท่องเที่ยวร่วมงานสังสรรค์ด้วยกัน และพักหลับนอนในที่พักของที่ทำงานของฝ่ายชาย เมื่อทราบว่าฝ่ายชายมีภรรยาแล้ว จึงได้พยายามปลุกตัวออกห่าง การกระทำดังกล่าวทำให้ครอบครัวฝ่ายชายเดือดร้อน แต่ไม่ถึงขั้นแตกแยก (๑๒/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๓. เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชนบท ๗ เป็นข้าราชการระดับรองหัวหน้ายืมเงินจากผู้รับเหมาหลายรายในจำนวนเงินที่สูง โดยผู้รับเหมาเหล่านั้นเป็นผู้ซึ่งติดต่อบริษัททำงานกับส่วนราชการของตน อาจทำให้บุคคลภายนอกเข้าใจว่าเจ้าหน้าที่ผู้นี้อาศัยตำแหน่งหน้าที่เรียกเงินจากผู้รับเหมา เพื่อผลประโยชน์บางประการ อันเป็นการมิชอบ แม้ว่าการสอบสวนไม่ปรากฏว่าผู้นี้ได้กระทำการโดยมิชอบแต่อย่างใด (๖/๒๕๔๑) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

๔. เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน ๕ ได้ย้อยุดจุดแขวนหญิงสาว ซึ่งเป็นลูกจ้างชั่วคราวของสภาตำบลเพื่อให้ลงจากรถยนต์ ซึ่งจอดที่แยกบายพาสถนนสายหนึ่ง แต่หญิงสาวผู้นี้ไม่ยอมลงจากรถยนต์ บังเอิญมีคนผ่านมาพบเห็น ทำให้หญิงสาวโกรธและร้องไห้ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์นำหญิงสาวส่งถึงบ้านพัก เป็นเหตุให้ญาติพี่น้องของหญิงสาวโกรธ และพากันไปแจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ผู้คนที่สถานีตำรวจ ต่อมาญาติพี่น้องได้เข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงได้ไปถอนคำร้องทุกข์และไม่ติดใจเอาความกับเจ้าหน้าที่ผู้นี้ (๑๐/๒๕๔๐) โทษ ภาคทัณฑ์

๕. นักวิชาการที่ดิน ๖ เป็นหัวหน้างานทะเบียนสิทธิและหนังสือสำคัญ ทำหน้าที่ผู้ประเมินราคาห้องชุดตัวแทนของบริษัท ได้ยื่นขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมขายห้องชุด จำนวน ๑๑ ห้อง โดยกล่าวกับตัวแทนของบริษัท ๆ ผู้ชื่อว่า “ในการโอนครั้งนี้มีงบหรือเปล่า” แม้ข้อเท็จจริงยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าข้าราชการผู้นี้ พุดเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ที่มีควรได้ อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ (๖/๒๕๔๑) โทษ ภาคทัณฑ์

๖. เจ้าหน้าที่การเกษตร ๕ ได้ดื่มสุรากับผู้รับการสงเคราะห์ของสถานสงเคราะห์ฯ ๒ คน เมื่อผู้รับการสงเคราะห์ทั้ง ๒ คน มาคุยในห้องพักส่วนตัว ภายในสถานสงเคราะห์ฯ เนื่องจากเป็นวันสารทจีน และวันหยุดราชการ ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ รวมทั้งการหลบเลี่ยงงานในความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเป็นประจำ แต่ขณะนี้ได้ปรับตัวและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายแล้ว (๖/๒๕๔๔) โทษ ภาคทัณฑ์

๗. เจ้าหน้าที่ปกครอง ๔ ได้รับมอบเอกสารประเมินผลการปฏิบัติราชการของตนในครั้งที่ ๒ จากผู้บังคับบัญชาที่ได้สั่งการให้ไปดำเนินการแก้ไขใหม่ในช่องเงินเดือนที่กรอกเงินเดือนไม่ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่ผู้นี้ นอกจากแก้ไขอัตราเงินเดือนแล้ว ยังได้แก้ไขคะแนนในแบบประเมินผลการปฏิบัติราชการของตน ซึ่งผู้บังคับบัญชาขั้นต้นได้ประเมินให้คะแนนไว้แล้ว โดยแก้ไขจำนวน ๓ แห่ง คือ ในช่องคะแนนรวมใน ข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ จาก ๙ เป็น ๑๐ และในข้อ ๒.๗ จาก ๖ เป็น ๑๖ (๑๑/๒๕๔๔) โทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

ฐานที่ ๑๙ ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ
ตัวบท

ข้อ ๓๓/๑ พนักงานส่วนตำบลต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ โดยกระทำการประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้ต่อข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นด้วยกัน หรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหรือนอกสถานที่ราชการ โดยผู้ถูกระทำมิได้ยินยอมต่อการกระทำนั้น หรือทำให้ผู้ถูกระทำเดือดร้อนรำคาญ

(๑) กระทำการด้วยการสัมผัสทางกายที่มีลักษณะส่อไปในทางเพศ เช่น การจูบ การโอบกอด การจับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นต้น

(๒) กระทำการด้วยวาจาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น วิพากษ์วิจารณ์ร่างกาย พุดหยอกล้อ พุดหยาบคาย เป็นต้น

(๓) กระทำการด้วยอากัปภิกษาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น การใช้สายตาลวนลาม การทำสัญญาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ เป็นต้น

(๔) การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใด ๆ ที่ส่อไปในทางเพศ เช่น แสดงรูปลามกอนาจาร ส่งจดหมาย ข้อความ หรือการสื่อสารรูปแบบอื่น เป็นต้น

(๕) การแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่สื่อไปในทางเพศ ซึ่งผู้ถูกระทำไม่พึงประสงค์หรือเดือดร้อนรำคาญ

การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามวรรคหนึ่ง อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

การกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามฐานที่ ๑๔ นี้สรุปว่า พนักงานส่วนตำบลต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตาม ข้อ ๒๓/๑ วรรคสอง

ลักษณะของการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ มีลักษณะ ๕ ประการ

๑. กระทำการด้วยการสัมผัสทางกายที่มีลักษณะสื่อไปในทางเพศ เช่น การจูบ การโอบกอด การจับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นต้น

๒. กระทำการด้วยวาจาที่สื่อไปในทางเพศ เช่น วิพากษ์วิจารณ์ร่างกาย พุดหยอกล้อ พุดหยาบคาย เป็นต้น

๓. กระทำการด้วยอากัปกิริยาที่สื่อไปในทางเพศ เช่น การใช้สายตาลวนลาม การทำสัญญาณ หรือสัญลักษณ์ใดๆ เป็นต้น

๔. การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใด ๆ ที่สื่อไปในทางเพศ เช่น แสดงรูปลามกอนาจาร ส่งจดหมายข้อความ หรือการสื่อสารรูปแบบอื่น เป็นต้น

๕. การแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่สื่อไปในทางเพศ ซึ่งผู้ถูกระทำ ไม่พึงประสงค์หรือเดือดร้อนรำคาญ

ใครเป็นผู้ถูกล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

พนักงานส่วนตำบลที่เป็นผู้ทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จะต้องกระทำประการหนึ่งประการใดใน ๕ ประการ โดยต้องกระทำต่อข้าราชการด้วยกัน หรือผู้ร่วมปฏิบัติงานเท่านั้น หากทำกับประชาชนทั่วไป หรือผู้มารับบริการแล้ว จะไม่เป็นความผิดวินัยฐานกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ แต่จะเป็นความผิดวินัยฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย หรือฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

สำหรับผู้ที่ถูกกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศนั้น มีดังนี้

๑. กระทำต่อข้าราชการ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการประเภทใด เช่น เป็นข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นข้าราชการ

๒. กระทำต่อผู้ร่วมปฏิบัติงาน เช่น พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว ที่ร่วมทำงาน หรือนักศึกษาที่มาฝึกงาน เป็นต้น เช่น

นายเอก ตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ ได้รู้จักกับนางสาวหญิง ตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน เพราะเข้าอบรมหลักสูตรข้าราชการบรรจุใหม่ด้วยกัน โดยทั้งคู่ได้มีการติดต่อกันทางโทรศัพท์เป็นระยะ ๆ และได้นัดกันไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง ซึ่งทั้งคู่นั่งรถไปด้วยกัน

ระหว่างทางนายเอกได้จอร์ถริมถนน ขณะที่อยู่บนรถยนต์นั้น นายเอกได้กระชากตัวของนางสาวหญิง ที่นั่งอยู่ข้างตนเข้าไปเพื่อโอบกอด เพราะคิดว่านางสาวหญิงมีใจให้ แต่นางสาวหญิงกลับดิ้นรนป้องกันตัวพร้อมกลับออกแรงผลักโดยใช้หัวเข่าถีบตัวออก พฤติการณ์ของนายเอกดังกล่าว เป็นความผิดวินัย ฐานกระทำความผิดอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

จากกรณีตัวอย่างการกระทำความผิดวินัยดังกล่าว จะเห็นว่าผู้ที่ถูกล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศส่วนใหญ่มักจะเป็นเพศหญิง แต่ตามข้อ ๒๓/๑ ไม่ได้กำหนดว่าผู้ถูกระทำจะต้องเป็นเพศใด ดังนั้นหากพนักงานส่วนตำบลหญิงกระทำต่อพนักงานส่วนตำบลชาย หรือพนักงานส่วนตำบลชาย (แต่อาจมีจิตใจเป็นหญิง) กระทำต่อพนักงานส่วนตำบลชายด้วยกัน หรือพนักงานส่วนตำบลหญิงกระทำต่อพนักงานส่วนตำบลหญิงด้วยกัน ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศแล้ว ก็มีความผิดตามกฎหมายดังกล่าว และกรณีนี้อาจเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย หรือฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อีกด้วย

ระดับโทษ

ข้อ ๒๕ พนักงานส่วนตำบลผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดวินัย จักต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรลดโทษตามหมวด ๘

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

โทษ ๕ สถานดังกล่าวข้างต้น แบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ก. โทษสำหรับการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ไล่ออก ปลดออก ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลงโทษลงต่ำกว่าปลดออก

ข. โทษสำหรับความผิดวินัยที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง ได้แก่ ลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ เช่น จากโทษลดขั้นเงินเดือนเป็นตัดเงินเดือน หรือจากโทษตัดเงินเดือนเป็นภาคทัณฑ์

ค. โทษสำหรับความผิดวินัยเล็กน้อย เป็นกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ และหากมีเหตุอันควรลดหย่อนในระดับโทษภาคทัณฑ์ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การลงโทษแก่พนักงานส่วนตำบลผู้กระทำความผิดวินัยในแต่ละระดับนั้น ผู้มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น หรือผู้มีอำนาจในการสั่งลงโทษจะต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณา หรือการสั่งมาลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและนอกจากนี้จะต้องนำหลักมโนธรรม หลักความเป็นธรรม และนโยบายของทางราชการมาประกอบการพิจารณาด้วย

การลงโทษ

การพิจารณาโทษพนักงานส่วนตำบลผู้กระทำผิดวินัย แยกอธิบายออกเป็นกรณี ได้ดังนี้

๑. ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติให้การออกคำสั่งเกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ หรือการอื่นใดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ให้เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก. จังหวัดกำหนด แต่สำหรับการออกคำสั่งแต่งตั้งและการให้พนักงานส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก. จังหวัดก่อน และผู้บริหารท้องถิ่นอาจมอบหมายอำนาจดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้น เป็นผู้ใช้อำนาจแทนผู้บริหารท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ ก. จังหวัดกำหนดประกอบกับมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัยที่กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ใช้อำนาจในการลงโทษทางวินัยพนักงานส่วนท้องถิ่นดังนี้

(๑) กรณีผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนตามควรแก่กรณี ให้เหมาะสมกับความผิด ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยถือว่างดพักเดือนเป็นหนังสือก็ได้

กรณีการกระทำในเรื่องเดียวกัน แต่เป็นความผิดวินัยหลายฐานความผิด ให้สั่งลงโทษในสถานโทษที่หนักที่สุดเพียงสถานเดียวแห่งการกระทำนั้น

“นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจลงโทษตัดเงินเดือน และลดขั้นเงินเดือนพนักงานส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งได้ ดังนี้

๑) ตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน

๒) ลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งขั้น หรือลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษแล้วแต่กรณี”

(๒) กรณีผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บริหารท้องถิ่นสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลงโทษต่ำกว่าปลดออก

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณีเห็นว่าพนักงานส่วนตำบล ผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอเรื่องต่อ ก. จังหวัด พร้อมทั้งสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อส่งเรื่องให้อนุวินัยฯ ซึ่งผู้นั้นสังกัดอยู่พิจารณาให้ความเห็นเสนอ และเมื่อ ก. จังหวัดมีมติเป็นประการใด ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้นและผู้ที่ถูกลงโทษปลดออกตามข้อนี้ ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

๒. คำสั่งลงโทษ

คำสั่งลงโทษต้องทำเป็นหนังสือแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยโดยมีข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน พยานหลักฐาน และเหตุผลที่สนับสนุนข้อกล่าวหาอย่างไร เป็นการกระทำผิดวินัยกรณีใดตามข้อใด การลงโทษต้องทำเป็นรูปคำสั่งตามแบบ ให้ระบุสิทธิในการอุทธรณ์ ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ในคำสั่งด้วย และถ้าผู้มีอำนาจสั่งลงโทษได้ใช้ดุลพินิจลดหย่อนโทษ ให้ระบุไว้ในคำสั่งลงโทษด้วยว่ากรณีความผิดนั้นผู้ถูกลงโทษควรได้รับโทษระดับใด มีเหตุอันควรลดหย่อนอย่างไร และเมื่อลดหย่อนแล้วให้รับโทษสถานใด

ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยกล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนไว้ก่อนก็ได้ การว่ากล่าวตักเตือนกระทำได้โดยวาจาไม่ต้องทำเป็นหนังสือ เพียงแต่บันทึกกรณี กระทำผิดและการงดโทษให้เป็นหลักฐานไว้ก็พอ ส่วนการทำทัณฑ์บนต้องทำเป็นหนังสือ

๓. การออกคำสั่งลงโทษ ให้ทำตามแบบ ดังต่อไปนี้

การสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ห้ามมิให้สั่งลงโทษย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่การสั่งลงโทษผู้ถูกพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน